

16. møde

Onsdag den 2. november 1977 kl. 13.00

Dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks erhvervsfond.
(Lovforslag nr. L 41).

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om restaurations- og hotelvirksomhed m. v.
(Lovforslag nr. L 71).

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om valg til folketinget [af Pilgaard Andersen (FP) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 33).

5) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om udvidelse af kommunalbestyrelsernes medlemsantal [af Kaj Hansen (DKP) m. fl.].
(Beslutningsforslag nr. B 1).

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg. (Ø-repræsentation) [af Arentoft (FP) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 58).

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Medlemmer af folketinget Erhard Jakobsen (CD), Mimi Jakobsen (CD) og Ingolf Knudsen (CD) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om folkeskolen.
(Beslutningsforslag nr. B 26).

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Erhard Jakobsen (CD):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om folkeskolen.

(Beslutningsforslag nr. B 26).

Jeg skal i øvrigt henvise til forslaget og de ledsagende bemærkninger.

Den første sag på dagsordenen var:

1) *Spørgsmål til ministrene:*

1) Til udenrigsministeren af:

Ninn-Hansen (KF):

»Vil ministeren redegøre for de udtalelser, han fremsatte under et pressemøde i Brasilien, om de cubanske troppers intervention under borgerkrigen i Angola?«
(Spm. nr. 89).

Ninn-Hansen (KF):

Efter at jeg har stillet mit spørgsmål, har statsministeren givet meddelelse om, at regeringen er indstillet på en udenrigspolitisk debat. Det tager jeg til efterretning med den tilføjelse, at det var en af hensigterne med mit spørgsmål. Jeg finder det på sin plads, at en tiltrængt afklaring finder sted her i salen igennem en debat. Der bør ikke råde usikkerhed omkring dansk udenrigspolitik. Jeg synes, der har været udtalelser i den sidste tid, der har fremkaldt en sådan usikkerhed. Ministeren for offentlige arbejder har fremsat flere mærkværdige udtalelser om situationen i det sydlige Afrika, og udenrigsministeren har fremsat udtalelser i Brasilien, om hvilke vi, hvis ministerens stedfortræder her i dag ikke kan give et andet referat end det, vi har fået af dagspressen, må sige, at det er i strid både med flere afgørende partiers opfattelse her i salen og – så vidt jeg kan bedømme – med, hvad store dele af befolkningen mener.

[Ninn-Hansen]

Jeg synes, det er mærkværdigt igennem udtalelser ved et pressemøde at fremkalde en strid omkring et spørgsmål, der er blevet behandlet ved mange lejligheder i 1975-76 i det udenrigspolitiske nævn, hvor vi dengang var enige. Det er for mig uforståeligt, med den vægt vi alle burde lægge på en samlet optræden i udenrigspolitiske spørgsmål, at ministre ved deres udtalelser fremkalder en strid. Det er ubegrundet. Denne regering får en så positiv behandling af andre partier i udenrigspolitiske spørgsmål, som ingen anden regering har fået det. Så forventes det også, at man har så megen takt med hensyn til egne udtalelser, at man ikke fremkalder strid i forhold til os andre.

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af minister uden portefølje Lise Østergaard.

Minister Lise Østergaard:

Til det stillede spørgsmål skal jeg svare, at udenrigsministeren telegrafisk har refereret sine udtalelser på pressemødet i Brasilia den 25. oktober 1977, og de lyder således:

»Vi« – og det vil sige den danske og den brasilianske udenrigsminister – »var enige om, at den vestlige verden skulle tage kontakt med de nye afrikanske lande. Danmark har taget kontakt med Angola og Mozambique. Vi kan ikke bebrejde dem« – og det vil sige de afrikanske lande – »at de tager kontakt med østlande, hvis de vestlige lande vender ryggen til dem.«

»Vi« – og det vil sige Danmark – »har sagt, at afrikanske problemer kræver afrikanske løsninger. De nye lande ønsker ingen ny kolonialisme. Det er imidlertid enhver regerings ret at bestemme, hvem der skal hjælpe dem. Det gælder i Europa og i Afrika og overalt.«

Da Angola kæmpede, hjalp kun få vestlige lande. Angola bad cubanerne om hjælp, det er Angolas sag. Danmark følger det brasilianske eksempel: ikke-indblanding, og dette refererer til udtalelser af udenrigsminister Silveira under samtalen med udenrigsministeren, hvorefter Brasilien ikke ønsker at blande sig i andre landes forhold.

På et tillægsspørgsmål, om der ikke var tale om indblanding i indre anliggender, udtalte udenrigsministeren: »Vi« – og det er

spørgeren og udenrigsministeren – »opfatter det forskelligt; jeg har været der. Angola er ikke det eneste land i verden, som har tropper udefra efter landets eget ønske.«

Som det vil ses, ligger udenrigsminister K. B. Andersens udtalelser ganske på linje med udtalelser, som tidligere er fremsat fra dansk side. Der er naturligvis på ingen måde tale om nogen ændring i regeringens Afrikapolitik.

Ninn-Hansen (KF):

Jeg havde håbet, at minister Lise Østergaard kunne komme med en korrektion, der viste, at udenrigsministeren er fejlcliteret, men det er åbenbart ikke tilfældet; udenrigsministeren har sagt, at Angola bad cubanerne om hjælp, og det er i strid med kendsgerningerne. Det var en part i en borgerkrig, der anmodede disse tropper om at komme til stede; de optrådte som lejetropper for en part i en borgerkrig; det var ikke en regering, som den danske regering havde anerkendt, der havde magten i Angola på dette tidspunkt. Anerkendelsen og optagelsen af diplomatisk forbindelse fandt først sted den 18. februar 1976; på det tidspunkt havde de cubanske tropper i lang tid været til stede i Angola som hjælpere for den ene part i en borgerkrig.

På det grundlag finder jeg det forkert, at udenrigsministeren på den måde accepterer fremmede troppers tilstedeværelse til indblanding i en krig, i dette tilfælde endda en borgerkrig. Jeg må benægte, at det ligger på linje med udenrigsministerens tidligere udtalelser. Vi havde flere drøftelser af sagen, bl. a. i udenrigspolitisk nævn i 1975-76. Der var enighed om den gang ud fra den samlede opfattelse, som vi har fulgt her i folketing og i skiftende regeringer, at man ikke kunne anerkende nogen af parterne som regering i Angola på det tidspunkt, hvor de cubanske tropper blev tilkaldt.

Jeg vil gerne spørge ministeren: mener ministeren ikke, at vi skal opretholde den aftale, vi har, som grundlag for anerkendelse af et andet lands regering, nemlig at den har den rent faktiske magt i landet? Betyder udenrigsministerens udtalelse en fravigelse af dette? Vil ministeren meddele, på hvilke punkter ministeren mener at de cubanske troppers tilstedeværelse i Angola oprindelig

[Ninn-Hansen]

var som hjælp ikke til en borgerkrigs partner, men til en regering, der havde magten og myndigheden i landet?

Minister Lise Østergaard:

Jeg kan svare hr. Ninn-Hansen, at jeg mener, vi skal opretholde den aftale, vi har, der går ud på, at det land, man anerkender, og den regering, man anerkender, er den, der har den rent faktiske magt i landet.

Hvad det angår, forholdt det sig således, at Danmark anerkendte landet Angola den 11. november, at Neto blev præsident i Angola den 11. november, og at regeringens holdning på det tidspunkt var baseret på en sikker fornemmelse af, at den faktiske magt lå hos MPLA.

Hvad angår det andet led i hr. Ninn-Hansens spørgsmål, som gik på, at man ikke på det pågældende tidspunkt, altså i efteråret 1975, havde disse synspunkter klare under drøftelserne i det udenrigspolitiske nævn, skal jeg gøre opmærksom på en pressemeddelelse, som blev udsendt den 11. november 1975, og hvis sidste del lyder således: »Danmark har med største sympati fulgt det angollesiske folks kamp for landets befrielse fra kolonialistisk overherredømme og har som udtryk for solidaritet ydet frihedsbevægelsen MPLA, hvis leder, dr. Agostinõ Neto, som bekendt flere gange har besøgt Danmark, betydelig humanitær bistand.«

Det vil sige, at forbindelsen til denne frihedsbevægelse og til Neto er blevet gjort klar gennem pressemeddelelsen den 11. november.

Gert Pedersen (SF):

Jeg vil blot stille to spørgsmål til ministeren. Det første drejer sig netop om pressemeddelelsen den 11. november. Er det ikke rigtigt, at der på denne dag i Angola faktisk blev udråbt to regeringer, én under dr. Neto og én under Roberto Holden? Og er det så ikke en naturlig konsekvens af den pressemeddelelse, som udenrigsministeren udsendte, som var godkendt af nævnet, og som der aldrig blev protesteret mod i nævnet, at Danmark dermed havde peget på Neto og MPLA, modsat Roberto Holden og FNLA, som den, skal vi sige legitime arvtager efter dansk opfattelse efter det portugisiske kolonierredømme? Jeg mener, at det må forhol-

de sig sådan. Det kan ikke være tilfældigt, at udenrigsministeren med nævnets godkendelse i denne situation udtrykkelig nævner dr. Neto og MPLA.

Det andet spørgsmål fremdrager jeg mere for at vise, at der er andre synspunkter end dem, spørgeren her har givet udtryk for. Det er blevet sagt, at de cubanske tropper i Angola udgør en stabiliserende faktor i det sydlige Afrika. Det er ikke et citat af hr. Ninn-Hansen naturligtvis, men det er et citat af den nuværende amerikanske FN-ambassadør, Andrew Young. Jeg vil også gerne høre ministerens kommentar til denne udtalelse af Andrew Young.

Minister Lise Østergaard:

Jeg er bekendt med den udtalelse, som lige her er blevet citeret, og jeg synes i øvrigt, at den forventede udenrigspolitiske redegørelse, som vil komme snart her i tinget, vil være den bedst egnede anledning til netop at ansku det problem, der her er blevet drøftet i en isolation, i den større sammenhæng, hvori det hører hjemme, og jeg tror, det vil gavne hele debatten, at redegørelsen vil kunne belyse en lang række af de aspekter, som er væsentlige for at forstå den samlede situation på det pågældende tidspunkt.

Melchior (CD):

Udenrigsministeren har nogle gange sagt, at de udtalelser, han kom med på sin rejse, ikke betyder nogen ændring i den danske regerings holdning, og minister Lise Østergaard sluttede også sit svar på spørgsmålet i dag med at sige, at der ikke er nogen ændring i det nu sagte i forhold til, hvad der tidligere er fremført fra dansk side.

Vi har her hørt nævnt pressemeddelelsen af 11. november 1975. Jeg hæfter mig ved, at det netop var en pressemeddelelse og ikke en hilsen til nogen præsident eller til nogen udenrigsminister, idet en regering altså på det tidspunkt ikke har været etableret; selve det forhold, at dr. Neto er nævnt, gør ham ikke dermed til den, der har jurisdiktionen over landet.

I min efterforskning for at finde ud af, hvornår den danske regering tidligere har fremsat noget, der svarer til det af udenrigsministeren nu udtalte, har jeg ikke kunnet blive gjort opmærksom på andet end en arti-

[Melchior]

kel i »Ny politik« af januar i år og på, hvad der er sagt ved nogle politiske møder rundt omkring i landet. Jeg vil gerne spørge, om ministeren har bedre kilder til, skal vi sige dokumentation af påstanden om, at der ikke er sket nogen ændring, og om ministeren ikke er enig med mig i, at en artikel fra udenrigsministerens hånd – i et offentligt blad, bevares – og udtalelser ved møder ikke kan sammenlignes med udtalelser, som udenrigsministeren eller regeringen fremsætter i udlandet over for udenlandske myndigheder eller i udenlandske organisationer.

Minister Lise Østergaard:

På hr. Melchior's spørgsmål kan jeg svare, at når jeg henviste til dette afsnit i pressemeddelelsen, var det som et svar på et spørgsmål fra hr. Ninn-Hansen, der gik ud på, at man ikke i det udenrigspolitiske nævn var bekendt med denne holdning fra regeringens side, og da var mit svar, at denne holdning har været offentligt bekendt igennem denne presseudtalelse.

Hvad angår den følgende del af spørgsmålet, må jeg sige, at jeg ikke ved, hvor almindeligt det er at gå til kildestudier og kildeangivelser. Den holdning, der er givet udtryk for over for problemerne i det sydlige Afrika, er jo kommet frem ved, jeg vil næsten sige daglige anledninger i offentlig debat, gennem foredrag og i artikler. Jeg kan ikke helt se, at ønsket om ganske specifikke, daterede henvisninger er relevant, idet jeg synes, at disse holdninger i så høj grad har gennemsyret både den mundtlige og den skriftlige debat og også er fremgået i løbende udtalelser til pressen i hele den tid, der er gået siden, at jeg mener, det derigennem er klart.

Hermed sluttede spørgsmålet.

2) Til undervisningsministeren af:

Bertel Haarder (V):

»Er der ingen grænser for, hvad en højere uddannelsesinstitutioners lokaler kan benyttes til, jfr. studenterrådets uanmeldte agitationsmøde på Københavns universitet for Baader-Meinhofgruppens advokater, hvor der blev opkrævet entré og solgt bøger og revolutionære kampskrifter til fordel for gidselmorderne?«

(Spm. nr. 87).

Skriftlig begrundelse.

Den, der træder ind på en dansk uddannelsesinstitution, må få det bestemte indtryk, at der åbenbart ikke er nogen som helst grænser for, hvad der må runddeles og hænges op af agiterende materiale. Undertiden føler man sig hensat til en Baader-Meinhof-kommandocentral. Spørgsmålet er nu, om man også ganske uanmeldt må afholde et hvilket som helst møde i et hvilket som helst ledigt lokale, og om man må lave stor fortjeneste på at sælge kolporterede skrifter og tage entré af deltagerne.

Bertel Haarder (V):

Når man træder ind på offentlige uddannelsessteder, flyder pjecerne på gulvene og bordene, og på væggene er der utallige plakater i sort og rødt med knytnæve og hammer og segl og alt, hvad hjertet kan begære. Jeg går ud fra, det er op til de enkelte rektorer selv at sørge for, at anderledestænkende kan hvile øjnene i fred, så det er ikke det, spørgsmålet drejer sig om. Det drejer sig heller ikke om studenterrådets ret til at sympatisere og bruge sine kontorer til udbredelse af den slags sympati, som der her er tale om; det undrer man sig ikke over, når man i foråret så de metoder, studenterrådet misbrugte demokratiet til på den mest perfekte Robespierre-facon, man længe har set. Men spørgsmålet er: når det gælder lokaler, hvor det offentlige stiller varme og belysning og rengøring til rådighed, og hvor der jo ikke er plads til en hvilken som helst aktivitet, som man kan finde på, er studenterrådet i den henseende da berettiget til at gøre hvad som helst? Findes der grænser for, hvad man kan bruge universitetet til, eller er studenterrådet også i denne henseende grænseløst?

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det er oplyst for mig, at universitetets lokalkontor på telefonisk anmodning stillede et lokale til rådighed for studenterrådet til afholdelse af et møde den 20. oktober. Efterfølgende blev universitetet bekendt med, at lokalet ikke blev benyttet af studenterrådet, men at det af rådet blev overladt til en række organisationer m.v., der benyttede lokalet til afholdelse af et offentligt møde af politisk

[Undervisningsministeren]

karakter. Ligeledes bragte man i erfaring, at mødedeltagerne betalte en entré à 5 kr. pr. deltager.

Universitetet har derfor allerede den 26. oktober meddelt studenterrådet, at man på den givne foranledning indskærpede, at det er en forudsætning for, at universitetet stiller lokaler til rådighed for studenterrådet til afholdelse af møder, at studenterrådet selv benytter lokalerne, at studenterrådet derfor fremtræder som den ansvarlige arrangør eller medarrangør af de i lokalerne afholdte møder, at studenterrådet er den ansvarlige for lokalernes brug og overholdelsen af reglerne herfor, og at der ikke kræves entré for deltagelse i de i lokalerne afholdte møder.

Jeg er glad for at konstatere, at universitetet selv har taget håndfast på denne sag, som også jeg finder beklagelig.

Bertel Haarder (V):

Jeg deler ministerens glæde og hendes beklagelse og takker for så vidt for svaret, men vil godt lige stille et tillægsspørgsmål, så ingen kan være i tvivl om det: er det ikke sådan, at studenterrådet ikke kan lave noget som helst, som en hvilken som helst anden studenterorganisation ikke lige så godt kunne arrangere, og at studenterrådet altså ikke har noget som helst monopol på at kunne bruge lokaler til forskellige ting, men at andre organiserede studenterforetagender på ganske lige fod med studenterrådet kan lave den slags? Er der total ligestilling på det felt? Et ja er nok.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Da jeg ikke på forhånd har haft mulighed for at undersøge spørgsmålet, må mit svar blive, hvad jeg tror. Jeg tror, der er en ligestilling, og jeg skal på baggrund af det stillede spørgsmål sikre mig, at det også er korrekt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

3) Til indenrigsministeren af:**Grove (KF):**

»Vil ministeren foranledige, at de vejledende retningslinjer for sygehusplanlægningen revideres, så der bliver bedre mulighed for at bevare de mindre sygehuse?«

(Spm. nr. 88).

Skriftlig begrundelse.

Samfundsudviklingen har gennem de seneste år vist et klart udtalt ønske i befolkningen om bevarelse af mindre institutionsenheder. Dette gælder ikke mindst inden for sygehussektoren, hvor de eksisterende vejledende retningslinjer tydeligt peger mod en kraftig centralisering inden for sygehusvæsenet og dermed begrænser amternes muligheder for at gennemføre en sygehusplanlægning med bevarelse af de mindre sygehuse.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Da indenrigsministeriet i 1971 udsendte de nugældende retningslinjer for planlægning af sygehusvæsenets fremtidige udbygning, tog man i første række sigte på at angive nogle hovedtræk i den fremtidige sygehusstruktur og på basis heraf give sygehuskommunerne rammer for udformning af deres planer. De dengang udsendte retningslinjer indeholdt bl. a. en række overvejelser om den fremtidige sygehusstruktur, herunder også de af specialiseringen nødvendiggjorte ønsker om en centralisering i ret store sygehusenheder, som hver for sig skulle kunne dække en befolkning på 200.000–300.000 indbyggere.

Sådanne geografiske og bygningsmæssige koncentrationer af vore sygehuse inden for den enkelte sygehuskommune forventede ingen at sygehuskommunerne i almindelighed kunne gennemføre inden for en overskuelig fremtid. Retningslinjerne anviser derfor også, at planlægningsbestræbelserne må rettes mod en funktionel samordning af de eksisterende sygehuse, herunder altså også de af hr. Grove omtalte mindre sygehuse. Det betyder i første række, at de mindre sygehuse tilknyttes nærmere angivne funktioner på et større sygehus, således at vi sikrer patienterne den bedste lægelige behandling, som deres sygdom kræver, og selv om man derfor har måttet anbefale, at sygehuskommunerne ikke foretager investeringer i disse små og mindre enheder i et omfang, som gør en fornuftig afskrivning umulig, har man også investeringsmæssigt kunnet sikre, at sygehuse af mindre størrelse kan opfylde de funktioner, som de til enhver tid i henhold til sygehuskommunes plan skal opfylde.

[Indenrigsministeren]

Den tid, der er forløbet siden, har da også klart vist, at man, uanset at anlægsinvesteringerne har været koncentreret om hovedsygehuse, har kunnet bevare velfungerende små sygehusenheder og med indenrigsministeriets og sundhedsstyrelsens godkendelser har kunnet foretage nødvendige moderniseringer af disse sygehuse, der således overalt, hvor det har været hensigtsmæssigt, har kunnet bevares som velfungerende behandlingssteder for befolkningen.

Jeg ser derfor ingen grund til på nuværende tidspunkt at skulle ændre på de vejledende retningslinjer, som jo kun udgør – og det vil jeg gerne understrege – en ramme for planlægningsaktiviteten i sygehuskommunerne. Jeg mener heller ikke, at sygehuskommunerne, som jo er amtskommunerne, har udtrykt et ønske derom. Der sker jo en løbende dialog mellem sygehuskommunerne på den ene side og indenrigsministeriet og sundhedsstyrelsen på den anden side i alle disse spørgsmål, således at sygehuskommunernes planlægningsaktiviteter kan finde sted i et samarbejde, der sikrer, at den enkelte sygehuskommunes sygehusvæsen kan udbygges således, at der tages hensyn både til, at befolkningen sikres adgang til den bedst mulige sygehusbehandling inden for alle områder, og til de muligheder og ressourcer, der lokalt er til rådighed.

Jeg vil sluttelig gerne sige, at jeg udmærket godt forstår hr. Groves spørgsmål; det vedrører noget, som i høj grad optager os, men det er altså også et spørgsmål om ressourcer og den kendsgerning, at sygehusene er så små, at det rent samfundsmæssigt simpelt hen ikke er muligt at opretholde dem.

Grove (KF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret. Jeg forstår det sådan, at de højere myndigheder vil godkende et funktionelt samarbejde inden for sygehusvæsenet, og at et sådant funktionelt samarbejdende sygehusvæsen glimrende kan bestå af enheder af mindre sygehuse, blot man får samarbejdet sygehusene imellem til at fungere.

Det tror jeg er noget man vil være glad for at have ministerens ord for ude i amtsrådene. De har nok haft fornemmelsen i langt højere grad af, at det, der står i de vejledende retningslinjer om et hovedsygehus, var hoved-

tanken i de vejledende retningslinjer. Men nu forstår jeg det sådan, at ministeren mener, at det må være op til befolkningen og de folkevalgte i amterne at afgøre, om de kan bevare mindre sygehuse som funktionsdygtige enheder i et samlet sygehusvæsen i amtet. Så må det selvfølgelig også være op til amtet, om det bliver dyrere eller billigere, men det er befolkningen også klar til at betale en procent mere eller mindre i skat for, hvis det skulle være lidt dyrere at bevare mindre sygehusenheder – det er jeg nu slet ikke sikker på det er.

Derfor er jeg glad ved, som jeg forstår det på ministerens svar, at af ordene »vejledende retningslinjer« er det »vejledende«, der er det fremtrædende, og at det i den sidste ende i stor udstrækning er amtsrådenes opgave at tilrettelægge et godt og et funktionelt sygehusvæsen, gerne bestående af flere mindre enheder, der arbejder sammen.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg kan erklære mig enig med hr. Groves udlægning af teksten, om man så må sige. Det er klart, det funktionelt samarbejdende sygehusvæsen består ikke bare af store, men også af små sygehuse, og det er rigtigt, at vejledende retningslinjer er vejledende. Jeg vil gerne ramme en pæl igennem, at de vejledende retningslinjer fra indenrigsministeriet bare skulle indebære mammalsygehuse og nedlæggelse af små; det står der ingenting om.

Hermed sluttede spørgsmålet.

4) Til *arbejdsministeren* af:

Wilhelm (VS):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give vedrørende omfanget af arbejdsgivernes misbrug af arbejdsløshedsunderstøttelsen, således at den fungerer som skatteyderbetalt støtteordning til arbejdsgiverne?«

(Spm. nr. 93).

Skriftlig begrundelse.

Med DA-formandens seneste påstande, som han afslår at dokumentere, har mistænkeliggørelsen af de arbejdsløse nået et nyt højdepunkt.

[Wilhelm]

Til trods for at der ud af 200.000 arbejdsformidlere i sidste finansår kun forekom 2 pct. vægringssager, hvoraf en del endda viste sig at være berettiget vægring, fremturer arbejdsgiverne med deres påstande om, at arbejdsløsheden ikke er reel, og at en stor del af de ledige i virkeligheden ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet. Selv om der ikke kan fremlægges bare skyggen af dokumentation for disse påstande, bliver de ukritisk efterplapret af borgerlige politikere og af størstedelen af pressen.

Hermed gør man det endnu vanskeligere for de arbejdsløse, som i forvejen er påtvunget de allerstørste økonomiske, sociale og psykiske byrder ved den krise, det økonomiske system har medført. Man vender opinionen imod de arbejdsløse, imod ethvert forsøg på at forbedre deres vilkår. Alvoren understreges af, at hurtige forbedringer er påkrævet, hvis det skal forhindres, at titusinder af langtidsarbejdsløse i de kommende måneder falder for 26 ugers reglen og derefter henvises til bistandskontorerne.

På denne baggrund er det på sin plads at pege på det kolossale misbrug af arbejdsløshedsunderstøttelsen, som arbejdsgiverne gør sig skyldige i, men som ikke i særlig grad har haft pressens bevågenhed.

Her tænkes på det store antal midlertidigt fyrede, som virksomhederne regner med at genantage, og som de i en anden konjunktursituation havde været nødt til at beholde, men hvor de nu ser deres økonomiske fordel ved at lade arbejdsløshedsforsikringen overtage udgifterne i mellemtiden.

Her tænkes på anvendelsen af arbejdsfordeling, som ikke er en blot og bar fordeling af det forhåndenværende arbejde, men som først og fremmest er en hårdere udnyttelse af arbejdskraften i et mindre antal timer med deraf følgende produktivitetsforøgelse, samtidig med at udgifterne for de resterende timer skubbes over på arbejdsløshedsforsikringen.

Her tænkes på, at de fleste af de kvinder, som endnu er beskæftiget, efterhånden er gået over til deltidsarbejde, hvor de ofte må udføre det samme arbejde på kortere tid, mens udgifterne ved den hårdere udnyttelse væltes over på arbejdsløshedsforsikringen.

Her tænkes på de massefyringerne omkring højtiderne, hvorved arbejdsgiverne unddrager sig søgnehelligdagsbetalingen og delvis væl-

ter den over på arbejdsløshedsforsikringen osv.

Ministeren anmodes om en samlet opgørelse over dette misbrug.

Wilhelm (VS):

Som kulmination på en række udokumenterede beskyldninger fremsatte formanden for Dansk Arbejdsgiverforening i sidste uge nogle udtalelser rettet mod de arbejdsløse om utilsigtet anvendelse af sociale støtteordninger. I øvrigt hverken ville eller kunne han dokumentere beskyldningerne, men det forhindrede altså på ingen måde dette spark efter de 200.000 mennesker, som hans arbejdsgivermedlemmer har smidt ud i arbejdsløshed.

Nu er forholdet det, at det ikke er svært at dokumentere misbrug eller utilsigtet anvendelse af de sociale støtteordninger, især af arbejdsløshedsforsikringen. Men dette misbrug befinder sig – med de helt få undtagelser, som bekræfter reglen – ikke på lønarbejdersiden. De titusindvis af tilfælde af utilsigtet anvendelse foretages af arbejdsgiverne i form af midlertidige fyringer, ved dårlig arbejdstilrettelæggelse, i form af arbejdsfordeling og dermed følgende hård udbytning under deltid og i form af andre særlige fremgangsmåder, som kun er mulige på grund af massearbejdsløsheden, og som mere detaljeret er opregnet i den skriftlige begrundelse for mit spørgsmål.

Jeg ved, at arbejdsministeren er klar over dette forhold. Til Information siger han således den 15. oktober – jeg citerer:

»På denne måde fungerer arbejdsløshedsunderstøttelsen i virkeligheden som samfundssubsidier til arbejdsgiverne.«

Jeg finder, det er på sin plads at gå til modoffensiv over for det økonomiske og psykiske pres, beskyldningerne lægger på de arbejdsløse i deres i forvejen fortvivlede situation, som er fremkaldt af det system, Dansk Arbejdsgiverforening hylder. Derfor har jeg anmodet ministeren om at oplyse omfanget af arbejdsgivernes misbrug, som jeg vil kalde det, og som ministeren i hvert fald er enig i er samfundssubsidier til arbejdsgiverne.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil gerne begynde med at sige, at jeg er enig med spørgeren i de synspunkter, der

[Arbejdsministeren]

er indeholdt i begyndelsen af spørgsmålets begrundelse, og som netop er blevet gentaget heroppefra: at det er meget beklageligt, at de mennesker, der i forvejen er udsat for det menneskelige og psykiske pres, det er at gå i arbejdsløshed, yderligere skal belastes i deres situation af påstande, som oftest udokumenterede påstande, om, at de i virkeligheden ikke ønsker at komme i arbejde, og at arbejdsløsheden altså skulle være selvforskyldt.

Derimod synes jeg nok, at hr. Wilhjelm ord om, at arbejdsgiverne skulle misbruge arbejdsløshedsforsikringen, er lovlig stærke. Men jeg kan være enig i, at der i en række af de beskrevne ordninger er tale om et væsentligt element af subsidier eller støtte til produktionen og dermed også til arbejdsgiverne, et synspunkt, jeg også i et møde med Dansk Arbejdsgiverforening klart har understreget over for foreningen.

Jeg skal i øvrigt minde om, at arbejdsfordelingsordninger, der i begrundelsen nævnes som udtryk for misbrug, ikke er misbrug i forhold til loven, men er fremkommet gennem aftale mellem arbejdsmarkedets parter som et forsøg på at afbøde nogle af virkningerne af den dårlige beskæftigelsessituation, at i øvrigt parterne er opmærksomme på de farer, der ligger i en for bred anvendelse af fordelingsordninger, og at man derfor i landsarbejdsnævnet bevidst har prøvet at sætte meget snævre grænser for anvendelsen af arbejdsfordelingsordninger.

Det er heller ikke rigtigt, at arbejdsgiverne efter loven kan unddrage sig søgnehelldagsbetaling. Arbejdsgiverne kan naturligvis ikke undlade at betale disse penge; der kan højst blive tale om, at dagpengeudbetalinger kan blive påvirket i situationer, hvor der sker kortvarige virksomhedslukninger omkring søgnehelldage. Sådanne udbetalinger af dagpenge kan måske undertiden virke urimelige og har i hvert fald i offentligheden givet anledning til kritik, men de har hidtil været vanskelige at undgå. Jeg kan dog sige, at det er et af de spørgsmål, vi kigger på i øjeblikket.

Med hensyn til omfanget af dagpengeudbetalinger til ledige i de situationer, som hr. Wilhjelm nævner i sit spørgsmål, kan jeg henvise til mit svar af 21. oktober i år til hr. Ellemann-Jensen, der spurgte, om der foreligger oplysning om, hvor mange ledige der er knyttet til en virksomhed. Det fremgår af

dette svar, at arbejdsdirektoratet i august i år har foretaget en undersøgelse på 4 arbejdsformidlingskontorer, men at resultaterne herfra formentlig ikke er repræsentative for hele landet. Arbejdsdirektoratet har derfor til hensigt at foretage en landsomfattende undersøgelse ved samtlige formidlingskontorer for at få belyst omfanget af midlertidig arbejdsløshed af den her beskrevne karakter. Denne undersøgelse vil give et betydelig mere præcist billede af udbredelsen af de tilfælde, som er nævnt i det foreliggende spørgsmål.

Selv om det ikke har nogen egentlig tilknytning til spørgsmålet om udbetaling af arbejdsløshedsdagpenge, vil jeg gerne slutte med at sige, at jeg er enig med hr. Wilhjelm i, at ordninger, der har til formål at give flere mennesker del i det arbejde, som findes, ikke må resultere i en hårdere udnyttelse af arbejdskraften. Det er mit håb, at man under det udvalgsarbejde, vi netop i går satte i gang, om en bedre fordeling af arbejdsmængden i samfundet, f. eks. gennem indførelse af efterløn, gennem aftrapning af overarbejde og overvejelser om indførelse af obligatoriske afspadseringsordninger, vil finde frem til løsninger, der fordeler arbejdet på flere mennesker uden at medføre uheldige virkninger.

Wilhjelm (VS):

Jeg vil gerne takke ministeren, især for bekræftelsen af hovedsynspunktet, at der ligger et væsentligt element af arbejdsgiversubsidier i disse ordninger. Så kan vi være mere eller mindre enige om ordet misbrug, men i hvert fald den samme sprogbug, som arbejdsgiverformanden anvendte: utilsigtet anvendelse af sociale støtteordninger, vil jeg fastholde at der er tale om, når man anvender disse støtteordninger fra arbejdsgiverside på en måde, som det ikke ville kunne lade sig gøre under en højkonjunktur. Man fyrer midlertidigt folk, vel vidende, at de ikke kan få andet arbejde, og lader arbejdsløshedsforsikringen, det vil sige de fyrede selv og deres kolleger, over skatterne betale for den dårlige arbejdstilrettelæggelse, der gør, at de skal 2 måneder ud, hvorefter man haler dem ind igen. Man er under en lavkonjunktur sikker på, at man kan hente den gode arbejdskraft igen, fordi den ikke får andet at lave. Det er en utilsigtet anvendelse af sociale støtteord-

[Wilhelm]

ninger, og jeg vil gerne takke ministeren for denne bekræftelse. Det er altså dér, hvis man vil tale om misbrug, det helt dominerende misbrug af arbejdslededsundersøttelsen ligger.

Jeg vil også gerne takke for besvarelsen om, at man venter at få lavet fra arbejdsdirektoratet en mere landsomfattende og mere dækkende undersøgelse, men jeg vil gerne i den forbindelse spørge, om det er muligt i dag at oplyse noget om, hvornår den kan forventes at foreligge. Jeg vil også gerne i den forbindelse spørge, om man deri vil inddrage ikke bare det punkt, der i den første pilotundersøgelse drejede sig om de egentlige midlertidige fyringer, altså de ca. 19 pct. i et i øvrigt dårligt gennemsnit fra 4 byer, men også det punkt, der ligger i en produktivitetforøgelse gennem deltid, arbejdsfordeling osv. Det er meget godt at sige, at der ikke må ske en hårdere udnyttelse; men det er ikke desto mindre en kendsgerning, at der netop sker en hårdere udnyttelse, man dræner arbejdskraften for de ressourcer, der er, på en kortere tid, og smider så de udslidte over til at regenerere så at sige på understøttelsen i de sidste timer af ugen.

Det er en kendsgerning, at store dele af fagbevægelsen har hævdet, at der ikke ville blive mere arbejde, selv om man gik ned på 35 timer, fordi al erfaring viser, at der så sker en hårdere udnyttelse. Vil man også tage de aspekter og aspekterne om det overhåndtagende deltidsarbejde for de kvinder, der stadig væk er i erhverv, ind i en sådan opgørelse over den utilsigtede anvendelse af sociale støtteordninger, som arbejdsgiverne gør sig skyldige i?

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg bryder mig ikke om ordet misbrug, men jeg kan godt bekræfte, at der er tale om en støtte til produktionen. Det, der er problemet, er jo, at i mange tilfælde er man enige på en arbejdsplads. Forudsætningen for, at man kan lave en arbejdsfordelingsordning, er, at arbejdsgiveren og de ansatte er enige om at få etableret en sådan, så i den konkrete situation kan det også være ordninger, som set ud fra de ansattes synspunkt kan være fordelagtige. Men hvis man skal se væk fra dette mikroplan, altså virksomhedens situation og de ansattes interesser her, er jeg

enig med hr. Wilhelm i, at som en overordnet vurdering er der tale om, at samfundet som sådant yder tilskud til afholdelse af omkostninger, der ellers ville have påhvilet produktionen.

Så vil jeg sige om undersøgelsen, at jeg tror ikke, man skal blande en række andre spørgsmål ind i en arbejdsdirektoratsundersøgelse af forskellige kategorier af udbetaling af arbejdslededsdagpenge. Det meget spændende spørgsmål, som hr. Wilhelm rejser, er, om dette, at man går ned i arbejdstid enten på deltid eller ved en almindelig nedsættelse af arbejdstiden, fører til en forøgelse af produktiviteten pr. time og i bekræftende fald med hvilken styrke. Det er et spørgsmål, der efter min mening naturligt må belyses under det udvalgsarbejde, som jeg før omtalte at vi netop satte i gang i går, om en bedre fordeling af det eksisterende arbejde i samfundet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

5) Til ministeren for kulturelle anliggender af:

Melchior (CD):

»Vil ministeren hurtigst muligt tage initiativ til, at ordningen med bibliotekspenge også kommer til at omfatte bøger, der har mere end én forfatter?«

(Spm. nr. 95).

Skriftlig begrundelse.

Der er jo bred enighed om, at den leje, som betales til forfatterne for udlån af deres bøger, er retfærdig. På denne baggrund forekommer det højst ubegribeligt, at når en bog har mere end én forfatter, så foretages udlånet fra bibliotekerne uden ringeste vederlag. Kun rent praktiske forhold begrunder denne urimelige forskelsbehandling. Der foreligger – bl. a. fra Dansk Forfatterforening – særdeles brugbare forslag til løsning af disse ret små problemer.

En rettelse af den uretfærdige behandling af en række forfattere bør efter spørgerens mening ske med tilbagevirkende kraft, f. eks. pr. 1. januar 1975.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Det af hr. Melchior rejste spørgsmål er jævnlid dukket op i alle de år, hvor biblio-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

teksafgiften har eksisteret, senest i Politikens spalter for nogle dage siden. Man har fundet det urimeligt, at f. eks. to forfattere, der sammen har skrevet en bog, ikke kan få biblioteksafgiften til deling, og deri er jeg enig.

Reglen om, at der ikke kan tillægges to eller flere forfattere biblioteksafgift til deling, gennemførtes samtidig med forfatterafgiftens indførelse ved lov nr. 184 af 30. marts 1946 som en ændring af loven om statsunderstøttede biblioteker. Det hedder i loven, at ministeren fastsætter de nærmere regler om forfatterafgiften, og i tilslutning hertil er det i motiverne til loven anført, at der bortses fra samleværker og i det hele taget fra værker med flere forfattere. Reglen indgik herefter i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 25. oktober 1946 om forfatterafgiften og i Forfatterfondens vedtægter.

Når reglerne ikke er blevet ændret på dette punkt siden 1946, skyldes det en række praktiske årsager. For det første er optællingen af forfatternes bøger på bibliotekerne baseret på de eksisterende katalogiseringssystemer, der ikke vil kunne lægges til grund, hvis værker med flere forfattere skulle medtages, men dernæst er der en række afgrænsningsproblemer, som er så betydelige, at man er vejet tilbage for at finde en brugbar løsning på dem, fordi man mener, at samleværker såsom konversationsleksika, antologier o. lign. med et større antal bidragydende forfattere ikke kan medtages.

Naturligvis er grænsen mellem det, der kan medtages, og det, der må udelades, vanskeligt at drage. Der har gang på gang været tale om, at man kunne medtage værker med to eller tre forfattere, men hvorledes skulle man stille sig i forhold til lidt større forfatterkollektiver? Og hvordan med andre ophavsmænd end forfattere, f. eks. i tilfælde, hvor en billedbog eller en kunstbog har både en tekstforfatter og en illustratør?

Uden at opnå en matematisk 100 pct. retfærdig løsning mener jeg dog, det må være muligt at finde frem til en i hvert fald rimelig løsning. Jeg går ud fra, at spørgsmålet om muligheden for medregning af værker med mere end én forfatter søges løst i forbindelse med den kommende revision af biblioteksloven, og når edb-optællingen af bøger er blevet gennemført i folkebibliotekerne. Jeg ventede meget snart at få forelagt en særbetænkning om disse spørgsmål af ministeriets bog-

markedsudvalg, hvori også Dansk Forfatterforening er repræsenteret, og ud fra denne få gennemført en løsning.

Hr. Melchior foreslag om at give en eventuel nyordning tilbagevirkende kraft f. eks. fra 1. januar 1975 kan jeg ikke her tage stilling til, men umiddelbart må jeg gøre opmærksom på, at forslaget kan forekomme urealistisk både af praktiske og i særdeleshed af bevillingmæssige grunde.

Melchior (CD):

Jeg vidste godt, at jeg ville få lejlighed til at takke ministeren for svaret, for dagen efter, at jeg havde indleveret mit spørgsmål, læste jeg ministerens positive stillingtagen til princippet netop i Politiken som nævnt af ministeren.

Dette, at det jævnlige er dukket op, er i hvert fald ikke nogen god forklaring på, at det ikke er blevet løst.

Dette, at man nævner konversationsleksika og lignende samleværker, synes mig også lidt søgt og langt ude, for måske kan man ikke klare det, men der er meget, man kan klare nu, og som man kunne have klaret for længe siden. Må jeg minde om det gamle ord: svære problemer klarer vi straks, men mirakler tager lidt længere tid. Ministerens kapacitet, især hvis man lægger hans mange muligheder for at søge hjælp til, er rigelig stor til, at han kan yde retfærdighed på en lang række områder. Jeg ved godt, at dette ikke er en kæmpesag, så jeg skal ikke hidde mig op over den, men at undlade, det gælder principielt i stort og småt, at yde retfærdighed, hvor man kan yde den, fordi der er en hel række forhold, hvor man ikke kan overkomme at yde den, er søreme en dårlig undskyldning for uret, og det er rent snylteri, at fordi to mennesker har skrevet en bog, kan den lånes gratis, mens den, når én har skrevet den, udløser penge.

Ministeren er muligvis opmærksom på, at der er et forfatterpar, det er endda et ægtepar, som har været anledning til en nydannelse i det danske sprog, kan man roligt sige, idet de har lagt deres to fornavne sammen til ét. De skriver dem altså ud i ét, og derved er de juridisk blevet anerkendt som én person. Dette ægtepar hedder for øvrigt Inge og Sten og altså nu Ingesten til fornavn, så ved enhver nok, hvem det er. Det er lykkedes dem

[Melchior]

at få anerkendt, at de kan få, hvad jeg under dem af hjertet, afgiften for udlånet af deres bøger. Skal man virkelig lave sådan nogle fiksfakserier for at få det, der er ens rimelige ret? Det kan ikke være den højtærede ministers mening. Og så det her med at vente, til biblioteksloven bliver lavet om! Vi plejer jo ved en samlings slutning at udskyde det til næste samling og til næste samling igen, og i mellemtiden skal vi altså nasse på nogle mennesker, der har gjort nøjagtig lige så godt et arbejde som andre.

Så skulle der være vanskeligheder med kunstbøger, fordi der både er billeder og tekst. Her kan man selvfølgelig glimrende finde ud af at dele. Må jeg stille det forslag – det er forlængst stillet af forfatterforeningen – at man under alle omstændigheder optæller disse bøger under den første forfatters navn, og så ved jeg, at Dansk Forfatterforening, der jo alligevel administrerer pengene, er villig til at finde ud af de små problemer. Lad os nu få lidt imødekommenhed i denne lille, lette sag!

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Jeg er helt enig med hr. Melchior i, at fiksfakserier skal man ikke anvende, men i anledning af hr. Melchiors engagement i denne sag vil jeg dog gøre opmærksom på, at jeg ikke har henvist til bibliotekslovens revision. Jeg henviste til den særbetænkning, der skulle afgives af bogmarkedsudvalget, hvori Dansk Forfatterforening også er repræsenteret, over for mig i meget nær fremtid, og ud fra denne kunne vi tage spørgsmålet op, bl. a. også i forbindelse med gennemførelse af edb på folkebibliotekerne.

Så må jeg lige rette det citat, hr. Melchior anvendte om miraklerne. Miraklerne klarer vi straks, det umulige tager lidt længere tid. Det er det korrekte citat, og så synes jeg, at vi skal placere denne sag mellem miraklerne og det umulige.

Hermed sluttede spørgsmålet.

6) Til *ministeren for kulturelle anliggender* af:

Honoré (KrF):

»Agt ministeren i forbindelse med en ny radiospredningslov at fremme anvendelse af

dialekter og regionalsprog i regionalradioen?«

(Spm. nr. 105).

Skriftlig begrundelse.

Dialekter og regionalsprog er en kulturel rigdom. Opvurderingen af regionernes betydning i Europa må føre til en opvurdering af det lokale sproglige særpræg.

Dialekter og regionalsprog trues imidlertid af rigssproget. Radio og tv er det vigtigste udbredelsesmiddel for rigssprogets angreb imod de lokale sprog. Derfor påhviler der også Danmarks radio en forpligtelse til at modvirke rigssprogets kulturimperialistiske fortrængning af lokale sprog. Tv og radio må i højere grad bringe udsendelser, hvor personer udtrykker sig dialektalt. Jeg tænker ikke kun på telefonprogrammerne, men på alle udsendelsesformer. En ganske særlig forpligtelse må efter min opfattelse påhvile regionalradioen. Regionalradioen må anse det for en af sine fornemste opgaver at give udtryk for det regionale sproglige særpræg.

Det burde f. eks. være en selvfølge, at der ofte tales syngende fynsk i Radio Fyn. Det må også gælde nyhedsudsendelserne og ikke bare kulturelle, især folkloristiske indslag.

Hvis kulturministeren er indstillet på at slå et sværdslag for den kulturelle rigdom i et mangesidigt sprogligt fællesskab i Danmark, bør dette komme til udtryk i forslaget til en ny radiospredningslov.

Af et svar til mig den 14. oktober 1977 fra undervisningsministeren fremgår det, at undervisningsministeren er opmærksom på denne nye problemstilling, men det er indlysende, at der påhviler radio og tv en helt speciel forpligtelse til at gøre en indsats, inden det bliver for sent. Radio og tv må ikke være med til at dræbe vore landsdeles sproglige særpræg.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Siden oprettelsen for godt 50 år siden af Danmarks radio har radioen haft en sprogudjævrende virkning. Det er en udvikling, som har lettet forståelsen, men som har haft den efter manges mening uheldige virkning at være med til at få dialekterne til at forsvinde.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Sproget i Danmarks radio har i marts 1977 været emne for en temadebat på et møde mellem radiorådet og amtsprogramrådene. Af udtalelserne under denne debat fremgår det, at Danmarks radio i høj grad er sig sit sproglige ansvar bevidst. Det kan ses bl. a. af de retningslinjer, man følger ved uddannelsen af programmedarbejderne. Ved denne uddannelse må Danmarks radio lægge vægt på tydelighed og forståelighed i sprogbrugen. Men det fremgår også af debatten, at der i de senere år er sket en udvikling væk fra, hvad hr. Honoré i sin begrundelse for spørgsmålet kalder rigssprogets kulturimperialistiske fortrængning af de lokale sprog, og i retning af en mere åben holdning til anvendelse af dialekter.

Der er her alene tale om medarbejdernes sprogbrug, idet Danmarks radio ikke kan og heller ikke ønsker at påvirke sproget hos de mennesker, som udtaler sig i radio og fjernsyn. Regionalradioerne kan være et redskab til at modvirke den sproglige ensretning, og de kan bidrage til at bevare den sproglige rigdom, som de lokale sprog også efter min mening er udtryk for. Men at lade dette komme til udtryk i radiolovgivningen mener jeg ikke vil være hensigtsmæssigt. Programmedarbejderne kommer fra mange egne af landet, og de vil ofte have fået en uddannelse på journalisthøjskolen i Århus. Om de har bevaret en oprindelig dialekt, som svarer til regionalradioens behov, bør næppe indføres som et særligt kriterium ved ansættelsen.

Medens jeg ikke mener, at man bør forlange af en medarbejder, at han taler regionens særlige sprog, vil jeg betragte det som en helt naturlig ting for en regionalradio at tage det lokale sprog med ind som et emne i programvirksomheden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

7) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Bernhard Baunsgaard (RV):

»Vil ministeren oplyse, hvor langt arbejdet med oprettelse af et særligt foreningsregister er kommet?«

(Spm. nr. 101).

Skriftlig begrundelse.

Under udvalgsbehandlingen af loven om kontrol med renteindtægter i pengeinstitutter m. v. gav ministeren tilsagn om at ville oprette et særligt foreningsregister.

Indtil et særligt foreningsregister bliver oprettet, må formanden eller kassereren i foreninger opgive deres eget CPR-nummer til banker m. v.

Normalt vil der naturligvis ikke ske skade ved dette, men det kan ikke udelukkes, at der senere kan opstå situationer, hvor det ikke vil være behageligt for en borger, at hans/hendes CPR-nummer er opgivet, fordi han eller hun er formand for en bestemt forening.

Der vil kunne være tale om politiske foreninger, men også foreninger af alle mulige andre slags.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne yderligere begrunde det spørgsmål, jeg har stillet til ministeren for skatter og afgifter.

Det, jeg har spurgt om, er, om ministeren kan oplyse noget om, hvor langt arbejdet med et særligt foreningsregister er kommet. Sagen er jo den, at ved den lovgivning, vi gennemførte i sidste samling, blev det en forudsætning, at enhver bankbog eller sparekasebog skal have enten et arbejdsgivnummer eller et personregisternummer. Men der var et hul for foreninger. Vi har ikke noget særligt foreningsregister, og derfor blev løsningsen foreløbig, at formanden for en forening skal opgive sit personlige personregisternummer for at kunne hæve og sætte ind på bankbogen.

Under udvalgsarbejdet blev vi i udvalget enige om, at det var en betænkelig sag, for ét er jo, at man i dag er formand for en forening, men det er jo ikke helt sikkert, at man f. eks. om 10 eller 15 år gerne vil mindes om, at man har været formand for den forening, og det vil stå i det register, som banker og sparekasser fører over deres tilgodehavender.

Det fandt alle ikke var heldigt, og derfor er det, jeg spørger: hvor langt er man kommet?

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af forsvarsministeren.

[Forsvarsministeren]

Forsvarsministeren (Søgaard):

Jeg skal på ministeren for skatter og afgifters vegne viderebringe de oplysninger, som her er givet af hr. Bernhard Baunsgaard, og spørgsmålet skal så blive besvaret på et senere tidspunkt.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg håber ikke, at det, at skatteministeren ikke er her, er udtryk for, at ministeriet ikke tager sagen alvorligt. Når jeg understreger dette, er det, fordi det af pressemeddelelser, bl. a. i Jyllands-Posten for den 22. september i år, fremgår, at man i ministeriet slet ikke kender noget til det arbejde, og det håber jeg sandelig ikke er indstillingen i ministeriet.

Formanden:

Det ville være en fordel, hvis ministre var til stede, når de skal besvare spørgsmål.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg beder naturligvis formanden, folketinget og spørgeren om undskyldning.

Jeg har efterforsket det løfte, som spørgeren nævner, og vi mener ikke, hjælpere og undertegnede selv, at vi kan finde, at et sådant skriftligt løfte er afgivet. Derefter har vi efterforsket, om jeg skulle have afgivet et sådant løfte mundtligt, eventuelt i skatte- og afgiftsudvalget, men jeg må erkende, at undersøgelserne af, om et sådant mundtligt løfte skulle være afgivet i skatte- og afgiftsudvalget, i hvert fald foreløbig også har givet til resultat, at man heller ikke dér kan efterspore, at et sådant løfte er givet.

Jeg er egentlig ked af at måtte svare på den måde, for det er trist at få denne diskussion om, hvorvidt der er afgivet et løfte eller der ikke er afgivet et løfte, hvorvidt det er overholdt fra min side eller det ikke er overholdt fra min side.

Det er rigtigt, at spørgsmålet om oprettelse af et særligt register for foreninger og legater, som ikke har noget arbejdsgivernummer, blev berørt under udvalgsarbejdet. Jeg henviser her til udvalgets spørgsmål nr. 31, hvori der blev spurgt om, hvilke oplysninger der påtænkes krævet af f. eks. en del mindre foreninger o. lign. Jeg svarede, at foreninger, som i forvejen har et arbejdsgivernummer, skal bruge det, og har man ikke et sådant,

må man oplyse personnummer for den person, der er berettiget til at disponere over kontoen. Jeg vil også henvise til, hvad jeg ifølge egne notater sagde under et samråd med skatte- og afgiftsudvalget, som ønskede at drøfte spørgsmålet, idet jeg her udtalte, at det havde været overvejet at forsyne foreninger o. lign., som ikke har et arbejdsgivernummer, med et særligt CIR-nummer, men at man var vejet tilbage herfor på grund af det meget store antal foreninger af denne art, og det skyldes ikke mindst, at en nyregistrering og en ajourføring af disse foreningers data administrativt ville være meget belastende.

Jeg beklager altså, at mine hidtidige undersøgelser ikke har kunnet give til resultat, at jeg har afgivet et sådant løfte, men jeg lader mig meget gerne belære, og så vil jeg inddrage andre, som heller ikke mener, at jeg har afgivet et sådant løfte. Men der er altså ud over det formelle omkring løfte eller ikke løfte også en række reelle administrative betæneligheder.

Formanden:

Jeg skal dispensere fra de almindelige bestemmelser og give ordet til hr. Bernhard Baunsgaard.

Berhard Baunsgaard (RV):

Løfte eller ikke løfte, jeg vil kun om dette sige, at det bør ikke blive kutyme, at man skal til at afkræve socialdemokratiske ministre skriftlig bekræftelse, hver gang man får en aftale med dem.

Men det, der interesserer mig meget mere, er, om ministeren klart kan svare, at det er hans agt at indføre et foreningsregister, for ellers har jeg stemt under forkerte forudsætninger for loven om banktilgodehavender. Vi skal jo have gennemført en registerlov, og jeg kan garantere ministeren for, at så vil dette spørgsmål atter blive taget op. Vi kan ikke af hensyn til opkrævningen af nogle skatter risikere, at mennesker helt unødvendigt kommer i ulykke på grund af de oplysninger, vi afkræver dem.

Vil ministeren tage arbejdet med et foreningsregister op?

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

[Ministeren for skatter og afgifter]

Jeg tror, jeg fik klart frem, at jeg skal være den første til at overholde et løfte, som er afgivet. Jeg tror også, jeg har lov til at sige, at i andre henseender, hvor der dokumenteret er afgivet et sådant løfte, er det prompte, præcist og loyalt blevet indfriet. Derfor er det ikke tom snak, når jeg sætter et spørgsmålstegn ved, om der skulle være afgivet et løfte, og andre, som har været med i disse forhandlinger, har altså den samme opfattelse som undertegnede med hensyn til løfte eller ikke løfte. Men det er jeg parat til at diskutere videre.

Må jeg dertil sige, at nu er risikoen efter min opfattelse for et misbrug af den art, som hr. Bernhard Baunsgaard nævner, formentlig særdeles beskedent. Skulle der være en risiko, er det nok et mere generelt registerdatamæssigt problem, end det specielt har relation til den lovgivning, der foreligger her, og så forekommer det måske mest naturligt, at man inddrager spørgsmålet om foreningsregistre i den drøftelse, som senere kommer på foranledning både af regeringen og af andre, herunder de radikale.

Hermed sluttede spørgsmålet.

8) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Mølgaard (DR):

»Hvad kan ministeren oplyse om baggrunden for, at det højreekstremistiske tidsskrift Minut øjensynlig i årevis er blevet fritaget for momsbetaling og -registrering, medens EF-modstanderavisen Det ny Notat og ugebladet Corsaren begge må betale moms?

(Spm. nr. 103).

Skriftlig begrundelse.

I forbindelse med FET-affærens optrævelse er det blevet oplyst, at det af en af den affæres hovedpersoner, Hans Hetler, udgivne højreekstremistiske tidsskrift Minut i årevis har opnået momsfrigørelse på linje med landets egentlige aviser, uanset at det udkommer med en frekvens, der er betydelig mindre end for EF-modstanderavisen Det ny Notat, som udgives af Folkebevægelsen mod EF, og det af redaktør Nils Ufer udgivne tidsskrift Corsaren. Det forekommer betænkeligt, om momsnevnet graduerer vilkårligt med udstedelse af tilladelse til momsfrigørelse for tidsskrifter – og endnu værre bliver

det, hvis der ikke er tale om vilkårlighed, men om en politisk vurdering af tidsskrifterne som grundlag for afgørelsen herom.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Ifølge momsloven omfattes aviser ikke af afgiftspligten, når de udkommer med mindst ét nummer om ugen, og i øvrigt er en nærmere definition så overladt til momsnevnet. Nu har nævnet lagt vægt på følgende kriterier: for det første, om publikationen primært læses på grund af sit indhold af aktuelt nyhedsstof, for det andet, om den henvender sig til en videre, almen kreds af læsere, og for det tredje, om den behandler et bredt emneområde.

Folketingets ombudsmand har i en sag netop om Det ny Notat sagt, at nævnets vejledende kriterier er i overensstemmelse med den almindelige betydning af ordet aviser. Men det nytter alt sammen ikke, hvis bladet ikke udkommer mindst én gang om ugen.

Det har normalt ikke voldt større problemer for nævnet at afgøre, om et blad skulle betale moms eller ej. Nogle få afgørelser har været forelagt folketingets ombudsmand, og det drejer sig, som jeg lige sagde, netop om Det ny Notat og i øvrigt også om Minut og om Corsaren. Ombudsmanden har ikke fundet anledning til kritik, heller ikke ved at sammenligne afgørelserne i disse 3 tilfælde.

Det er klart, at en publikation kan ændre karakter både i retning af momspligt og i retning af momsfrihed, hvis indholdet ændres, eller hvis bladet udkommer med mere eller mindre end ét nummer om ugen. Jeg ved, at Det ny Notat har henvist til sådanne ændringer for sit eget vedkommende, og at man på grundlag heraf har anmodet om at få en ny behandling i momsnevnet. Jeg har støttet, at en sådan ny behandling finder sted, og det vil ske i meget nær fremtid.

Mølgaard (DR):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for den redegørelse, der her er givet om, hvad der er baggrunden for, at man indtil nu har skellet mellem Corsaren og Det ny Notat eksempelvis med hensyn til deres pligt til at betale moms.

Jeg vil godt anføre, at hvad jeg havde bedt om, var netop en redegørelse fra ministerens

[Mølgaard]

side, men jeg vil godt tilføje, at jeg gerne samtidig havde set en tilkendegivelse af, at det også set med ministerens øjne måtte forekomme aldeles urimeligt med en sådan skellen imellem blade, der nok er sådan, at man kan kende forskel på dem, men vel ikke sådan, at det overhovedet ud fra nogen retsfølelse, ud fra nogen anticensurlinje, ud fra nogen ytringsfrihedslinje kan være rimeligt, at der en skillelinje i behandlingen skattemæssigt af sådanne publikationer.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg er fuldstændig enig med hr. Mølgaard i, at naturligvis skal nævnets afgørelser ikke kunne fortolkes på en sådan måde, at der skulle foreligge indholdsmæssige overvejelser, altså en form for censur eller frihedsbegrænsning. Det er da også det, man stedse har forsøgt at afholde sig fra i nævnet. Det kan have været svært at træffe en lang række af disse afgørelser i nævnet, fordi det, man ønsker at træffe afgørelserne på grundlag af, er et objektivt kriterium og et kriterium, som ikke bringer frem den slags substansindholdsmæssige overvejelser, som hr. Mølgaard nævner. Det ny Notat kender disse objektive kriterier, som vi har forsøgt at efterleve, og som moms-nævnet har efterlevet i sin praksis. Jeg mener, at der er foretaget ændringer i forhold til disse kriterier, som jeg citerede, og sagen er herefter blevet taget op igen. Det er vel sådan set en meget fornuftig udgang på denne diskussion, en udgang, som Det ny Notat kender først og bedst af alle.

Hermed sluttede spørgsmålet.

9) Til *forsvarsministeren* af:

Kurt Hansen (VS):

»Hvilke nye oplysninger kan ministeren give om dansk deltagelse i NATO-projektet AWACS (Airborn Warning and Control System)?«

(Spm. nr. 102).

Skriftlig begrundelse.

Den 19. april i år stillede jeg gennem forsvarsudvalget følgende spørgsmål: Ministeren bedes meddele, om der er nye oplysninger om Danmarks deltagelse i det integrerede

NATO-projekt AWACS, samt: vil ministeren løbende holde forsvarsudvalget orienteret om forhandlingerne?

Det burde være en selvfølge, at udvalget får tilstillet alle relevante oplysninger, når det beder om løbende oplysninger fra en minister. Men det har den tidligere forsvarsminister åbenbart haft en anden opfattelse af.

Af Politiken den 18. oktober 1977 fremgår det, at der antagelig skal tages stilling til anskaffelsen af det luftbårne radarsystem AWACS på NATOs ministerrådsmøde i december.

Da sagen sidst var rejst i folketinget den 23. marts 1977, oplyste den daværende forsvarsminister, at dansk deltagelse i AWACS er under fortsat drøftelse. Men disse drøftelser er måske afsluttet nu med en tilslutning til, at Danmark deltager i AWACS-projektet, uden at forsvarsudvalget har fået en eneste information herom på trods af de stillede udvalsspørgsmål.

Kurt Hansen (VS):

Den sag, som jeg har rejst spørgsmål om i dag, har vi fra VS' side to gange tidligere rejst i spørgsmålsform her i folketingssalen. Den første gang var den 11. juni 1975, hvor vi klart fik at vide af den daværende forsvarsminister, at Danmark ikke deltog i det såkaldte NATO-projekt AWACS.

Så har man stort set ikke hørt noget til det i halvandet års tid, og så dukker det op i aviserne igen, at nu skal Danmark snart til at tilslutte sig dette projekt. Derfor rejste vi sagen igen den 23. marts, og det var en helt anden holdning, forsvarsministeren indtog på det tidspunkt. Da var forsvarsministeren nemlig meget begejstret over projektet og fremhævede, hvilke kvalitetsændringer det i løbet af det sidste halvandet år havde undergået, og at det nu passede fint ind i det danske forsvarsystem osv. Men der lå da også i det, at der ikke var taget nogen endelig beslutning, om hvorvidt Danmark skulle gå med i dette det – på daværende tidspunkt i hvert fald – største integrerede NATO-projekt.

Nu er det imidlertid dukket op i pressen igen, hvor vi i Politiken den 18. oktober får at vide, at det bliver en hård prøve – jeg ved ikke, om man kan kalde det en ilddåb, men det bliver en hård prøve – den nye forsvars-

[Kurt Hansen]

minister skal på på ministerrådets møde i december, hvor rådet antagelig skal tage stilling til et fælles indkøb af disse luftbårne varslings- og kontrolsystemer.

Når jeg rejser dette spørgsmål som et onsdagsspørgsmål i stedet for at gøre det i udvalget, er det faktisk, fordi jeg har stillet to udvalgs spørgsmål umiddelbart efter mit seneste spørgsmål den 23. marts i år, hvor jeg bad forsvarsministeren om, at vi løbende i udvalget kunne blive orienteret om udviklingerne og om en eventuel beslutning om deltagelse i dette projekt. Disse informationer er ikke blevet tilstillet forsvarsudvalget . . .

Formanden:

Det er længe siden, at taletiden er udløbet.

Kurt Hansen (VS):

. . . og det er i realiteten grunden til, at spørgsmålet er stillet nu.

Forsvarsministeren (Søgaard):

Hr. Kurt Hansen er i sin begrundelse for det stillede spørgsmål inde på den tanke, at forsvarsudvalget ikke er blevet tilstrækkeligt orienteret om eventuel dansk deltagelse i NATO-projektet AWACS, der står for Airborn Warning and Control System. Det er et luftbåret varslingsystem.

Hertil kan jeg svare, at der siden den orientering, forsvarsudvalget fik den 10. maj i år om dette projekt, ikke har været relevante nye oplysninger at give. Den danske holdning er fremdeles den, som hr. Kurt Hansen oplyste, at man principielt kan støtte NATOs ønsker om anskaffelse af et sådant system, men at Danmark på grund af sin geografiske beliggenhed må prioritere anskaffelsen af et nationalt, landbaseret lavvarslingsystem højere. Som et minimum har Danmark kunnet acceptere deltagelse i den del af NATOs luftbårne varslingsystem, som har direkte at gøre med tilknytningen til det eksisterende NATO-integreerede luftforsvarssystem, det såkaldte NADGE.

Storbritannien har valgt at fortsætte en national udvikling af et luftbåret lavvarslingsystem, det såkaldte NIMROD. Herved er der opstået en situation, som har gjort det nødvendigt for NATO at udarbejde nyt oplæg vedrørende anskaffelsen. Dette arbejde har fundet sted i denne sommer. Oplægget

foreligger imidlertid endnu ikke officielt, og Danmark har derfor ikke haft lejlighed til at tage sin stilling op til fornyet overvejelse. Når der modtages nye, relevante oplysninger og indledes nye forhandlinger, vil forsvarsudvalget naturligvis blive orienteret.

Kurt Hansen (VS):

Nu havde jeg, sidste gang jeg rejste dette spørgsmål i folketingsalen, en diskussion med den tidligere forsvarsminister om, hvorvidt man skulle tro på de ting, der står i aviserne, og jeg må selvfølgelig også i forbindelse med, at jeg tager det op denne gang, henholde mig til, hvad der fremgår af aviserne.

Jeg kan kun ud fra den seneste artikel i Politiken læse, at der faktisk skulle være sket en total afklaring herhjemme, og at Danmark skal gå ind i dette det hidtil største integrerede NATO-projekt. Det har jeg ikke fået ud af nogen redegørelse fra den 10. maj i år via forsvarsudvalget. Hvis jeg ikke tager helt fejl, så har der også været et senere ministerrådsmøde i sommer, hvor disse ting har været drøftet, det ville jeg i hvert tilfælde antage. Jeg lader mig meget gerne korrigere, hvis jeg tager fejl.

Så har jeg et tillægsspørgsmål til forsvarsministeren. Det har tidligere været nævnt i avisomtale, at dette projekt ville komme til at koste omkring 14,6 mia kr. Det var selvfølgelig under forudsætning af, at det var 27 fly, der indgik i det samlede projekt. Nu kan man se, at Storbritannien er sprunget fra, så det »kun« er 17 fly. Men så står der videre i artiklen i Politiken, at der er tale om en samlet udgift på 1,7 mia kr. Jeg vil godt høre, om de 1,7 mia kr. for de 17 fly er et rigtigt tal, for jeg kan ikke rigtig få det til at stå i forhold til de 14,6 mia kr. for de 27 fly.

Forsvarsministeren (Søgaard):

Det er rigtigt, at der har været nogen avisomtale af dette spørgsmål, men det er klart, at så længe der ikke er noget afklaret med hensyn til kombinationen mellem det engelske projekt NIMROD og det nye AWACS-system, som er under udarbejdelse, er der vist ikke nogen, der tør tage stilling til, hvad det vil koste sammenlagt.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:**Formanden:**

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af skriftlige spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Thorndahl: spm. nr. 43, 72 og 74

Kurt Hansen: spm. nr. 55

Voigt: spm. nr. 69

Jørgen Junior: spm. nr. 73

Aagø Frandsen: spm. nr. 76 og 77

Glensgård: spm. nr. 80

Halvgaard: spm. nr. 83

Maisted: spm. nr. 84

Poulsaard: spm. nr. 91

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Til statsministeren (13/10 77) af:

Thorndahl (FP):

»Vil de statslige og kommunale arbejdspladser blive benyttet i socialdemokratiets kampagne mod fremskridtspartiet?«

(Spm. nr. 43).

Begrundelse.

Socialdemokratiet har i en cirkulæreskrivelse af 5. oktober 1977 til partiets tillidsfolk fremsendt en publikation, der betegnes: Fremskridtspartiets uhyrlige påstande, 12 svar fra socialdemokratiet, samt en vægavis: Hold Danmark rent.

Nu kunne man måske nok have forestillet sig, at socialdemokratiet efter ca. 3 års regeringstid ville have brugt kræfterne på at forklare befolkningen, hvorfor socialdemokratiet ikke har magtet at lede landet, idet partiet jo i 1975 lovede: ... socialdemokraterne kan løse problemerne. Ved en hurtig og bevidst indsats skal der genskabes den optimisme og tro på fremtiden, der er forudsætningen for igen at få fuld beskæftigelse og økonomisk stabilitet.

Men det ønsker man åbenbart ikke, og kræfterne er i stedet brugt til at fremstille en publikation, der blandt andet må betragtes som en ny socialdemokratisk bundrekord i politisk underlødighed.

I socialdemokratiets cirkulæreskrivelse anføres, at det fremsendte materiale straks bør ophænges og omdeles på bl. a. arbejdspladser og i mødelokaler.

Det er i den anledning naturligt at bede statsministeren om at oplyse, om de offentlige arbejdspladser, som alle skatteborgere uanset politisk opfattelse jo er med til at betale, skal benyttes i en ensidig socialdemokratisk agitation, og om denne agitation i givet fald kan finde sted inden for arbejdstiden.

Besvarelse (31/10 77):

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Dette spørgsmål ser jeg mig ikke i stand til at besvare som statsminister. Hvis spørgeren derimod retter henvendelse til socialdemokratiet, Nyropsgade 22, tlf.: (01) 11 15 22, kan jeg som partiets formand love, at han skal blive orienteret om partiets praksis med hensyn til udsendelse af sådant materiale. Spørgeren er derefter velkommen til at offentliggøre svaret.

Til arbejdsministeren (13/10 77) af:

Kurt Hansen (VS):

»Mener ministeren, at bl. a. asfaltarbejdernes arbejdsmiljø er i overensstemmelse med arbejdsmiljølovens formålsparagraf, hvori der står, at ved loven tilstræbes at skabe et sikkert og sundt arbejdsmiljø, der til enhver tid er i overensstemmelse med den tekniske og sociale udvikling i samfundet, og hvis ikke, hvordan agter ministeren så at gribe ind og sikre bl. a. asfaltarbejdernes ret til et sikkert og sundt arbejdsmiljø?«

(Spm. nr. 55).

Begrundelse.

Det er efterhånden almindelig anerkendt, at den tekniske udvikling i samfundet ikke har ført til bedre arbejdsforhold. Snarere tværtimod. Daglig kommer der nye stoffer og materialer på markedet, der ikke er deklareret eller forhåndsgodkendt med hensyn til sundhedsskadelige effekter.

Sammen med en lang række grupper af arbejdere er asfaltarbejderne en meget udsat gruppe. Og som det bl. a. fremgår af den rapport, der er udarbejdet af byggesektorgruppen på RUC i samarbejde med Jord- og Betonarbejdernes Fagforening i København og statens institut for arbejds-hygigie (SIFA), så er 11 ud af 16 stoffer i asfaltrøgen formodet kræftfremkaldende, heraf nogle garanterede.

[Kurt Hansen]

ret kræftfremkaldende. Og som det formodes arbejdsministeren bekendt, findes der eksempler i rapporten på, at den hygiejniske grænseværdi for asfalttrøg har været overskredet med en faktor helt oppe på 52.

Hvis de udtalelser, som den socialdemokratiske ordfører Svend Auken kom med under 1. behandling af arbejdsmiljøloven: »Jeg vil også gerne slå fast, som min ordfører gjorde det i november måned, at for os går hensynet til den menneskelige sundhed, trivsel og velfærd forud for hensynet til kortsigtede betragtninger om virksomhedernes rentabilitet. . .«, ikke skal betegnes som topmål af hykleri, må der gribes ind fra ministerens side for at sikre alle udsatte grupper et sikkert og sundt arbejdsmiljø.

Besvarelse (27/10 77):

Arbejdsministeren (Auken):

Direktoratet for arbejdstilsynet har over for mig oplyst, at direktoratet længe har været opmærksom på de sundhedsmæssige problemer, der er forbundet med arbejde med asfalt.

Særligt har direktoratet lagt vægt på at finde frem til en tilfredsstillende løsning ved arbejde med udlægning af støbeasfalt. Selv om dette arbejde beskæftigelsesmæssigt kun udgør et lille område inden for den samlede asfaltbranche, rummer det på grund af de høje temperaturer under udlægningen på flere områder større sundhedsfare end andre asfaltbelægningstyper. Det er da også støbeasfalt, den af spørgeren nævnte nyligt udkomne rapport omhandler.

Støbeasfaltmaterialerne, der består af sand, kalkpulver og asfaltbindemiddel, fremstilles på fabrikanlæg, hvorfra de transporteres i varm, tykflydende tilstand under omrøring i særlige transportvogne (støbeasfaltkøgere).

Materialerne udlægges i varm tilstand, almindeligvis i lagtykkelser af 3-4 cm. Udlægningen sker for hånden ved hjælp af en særlig træspartel, der holdes i begge hænder. Udlæggeren ligger på knæ under arbejdet og er derfor særlig udsat for at indånde olietåge fra materialerne, der i udlægningsøjeblikket har temperaturer beliggende mellem 200°C og 270°C. Problemet er størst ved udlægning af støbeasfalt indendørs, hvor udluftnings-

mulighederne kan variere stærkt fra rum til rum.

Materialerne transporteres i spande fra transportvognen, der er opstillet i det fri, til udlægningsstedet. Ved indendørs arbejde må spandene oftest bæres til udlægningsstedet. Der er således både ved udlægningen og transporten tale om et fysisk krævende arbejde.

I 1974 gav arbejdstilsynets Århus-kreds et entreprenørfirma påbud om, at asfaltudlægning skulle ske på en sådan måde, at de beskæftigede kunne arbejde uden gener fra asfaldampe. Påbudet vedrørte et konkret tilfælde, hvor der forelå dårlige ventilationsforhold under udlægning af støbeasfalt på et betongulv i et stort lokale.

I forbindelse med afgivelsen af påbudet foretog SIFA endvidere 2 undersøgelser under udlægning af støbeasfalt indendørs på byggepladser i Glostrup-kredsen.

Direktoratet har i 1975 og 1976 haft en række drøftelser med det pågældende entreprenørfirma med deltagelse af blandt andre repræsentanter fra SID med henblik på at finde frem til en løsning, navnlig på ventilationsproblemet, men også med henblik på en mekanisering for at undgå det hårde, belastende arbejde. Det fremgik, at det pågældende firma på forskellig måde havde truffet foranstaltninger til nedsættelse af generne, men at der måtte arbejdes videre for at finde frem til en endelig løsning.

SID bebudede i denne forbindelse at ville iværksætte en undersøgelse under medvirken af RUC, SIFA og asfaltbranchen.

Denne undersøgelse er nu gennemført og har resulteret i rapporten »Asfaltarbejde – en arbejdsmiljøundersøgelse«, som for få dage siden er tilgået direktoratet for arbejdstilsynet.

Den vil nu indgå i arbejdstilsynets fortsatte bestræbelser for i samarbejde med de berørte parter at få fjernet de sundhedsskadelige elementer ved asfaltarbejde.

Jeg har bedt om, at dette arbejde må blive fremskyndet mest muligt inden for arbejdstilsynets plan for gennemførelsen af arbejdsmiljøloven.

Til ministeren for offentlige arbejder (18/10 77) af:

Voigt (FP):

[Voigt]

»Vil ministeren foranledige, at de gældende regler vedrørende flyvning med handicappede omgående bliver ændret?«

(Spm. nr. 69).

Begrundelse.

Da jeg er ganske klar over, at man som minister ikke har tid til at plante sig foran skærmen hver aften, vil jeg, hvis ministeren ikke så udsendelsen Landet Rundt mandag aften, anbefale ham at få et båndudskrift til gennemkigning.

Det var for mig aldeles rystende at se et afsnit i udsendelsen om en gruppe handicappedes afrejse til en ferie. Det fremgik af udsendelsen, at flyselskaberne kun ville medtage op til fire handicappede, der skulle bæres om bord. Men her er vi fremme ved noget fundamentalt uværdigt og ydmygende. Hvis en handicappet – der f. eks. som i udsendelsen mangler begge ben – selv kan komme om bord i maskinen ved at hoppe på sin dertil indrettede op ad trappen til flyet, så har han ifølge reglerne selv bragt sig om bord, og så er det helt i orden. Det var forrygende uværdigt, at denne stakkels mand skulle bringe sig om bord i flyet på denne måde, som her er beskrevet.

Det er svært og smertefuldt nok at skulle leve en tilværelse med et handicap – det være sig stort eller lille. Jeg håber derfor meget, at ministeren ad administrativ vej straks vil ændre på reglerne om antallet, således at det i hvert fald bliver bragt op på de ønskede otte, som der blev givet udtryk for i disse usammenlignelige ca. 82 sekunder, som afsnittet varede i udsendelsen Landet Rundt mandag aften den 17. oktober 1977.

Besvarelse (2/11 77):

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Hr. Voigts spørgsmål er efter det oplyste foranlediget af et indslag i tv-udsendelsen Landet Rundt mandag den 17. oktober 1977 om en gruppe handicappedes afrejse med fly til en ferie.

Jeg var blevet forberedt på udsendelsen, og da jeg selv var forhindret i at se den, havde jeg sikret mig, at en medarbejder overværede den og kunne redegøre for dette indslag. Jeg var således bekendt med dette, før

jeg modtog hr. Voigts spørgsmål, og bad luftfartsdirektoratet om en udtalelse. Det er nu blevet oplyst over for mig, at den hændelse, der vistes af tv, var konstrueret. Den passager uden ben, som sås bringe sig om bord i flyet, blev, da optagelsen var slut, båret ned fra flyet for atter at blive båret op i det, da flyet virkelig skulle af sted.

Spørgsmålet om handicappedes muligheder for at rejse med fly er så vigtigt, at det godt kunne have fortjent en sober behandling, og jeg benytter derfor gerne lejligheden til i det følgende at redegøre kort for de gældende bestemmelser og for det arbejde, der allerede for nogen tid siden er indledt for at undersøge mulighederne for ændringer.

Myndighedsforskrifter om luftbefordring af handicappede passagerer indeholdes i ministeriet for offentlige arbejders bekendtgørelse af 22. februar 1966 angående visse forholdsregler i forbindelse med befordring af passagerer med luftfartøj. Bekendtgørelsens § 1, punkt 7.1. indeholder følgende bestemmelser:

»Ved fysisk handicappede passagerer forstås personer, som kun med assistance (personhjælp eller mekanisk hjælp) kan bevæge sig fra sted til sted.«

Bekendtgørelsen angiver ikke nogen begrænsning i antallet af fysisk handicappede personer, der kan befordres med et fly, idet man ønskede, at der blev foretaget en konkret vurdering for hver enkelt flytype. Bekendtgørelsen indeholder derfor i § 1, punkt 7.1.2., følgende bestemmelse:

»Et luftfartsforetagende skal for hver type luftfartøj udarbejde særlige instruktioner for befordring af fysisk handicappede passagerer, herunder om anbringelse i overensstemmelse med bestemmelserne i 7.1.1. Instruktionerne skal godkendes af luftfartsdirektoratet og indføres i vedkommende driftshåndbog.«

I forbindelse med godkendelse af de relevante bestemmelser for Sterling Airways har ministeriet tiltrådt, at luftfartsdirektoratet godkendte en definition på fysisk handicappede personer, som afveg fra bekendtgørelsens. Ifølge Sterling Airways' driftsbestemmelser forstås ved en fysisk handicappet en person, der til og fra flyet enten skal bæres eller har behov for støtte af mere end én anden person.

Baggrunden for den ændrede definition, som tænkes optaget i bekendtgørelsen ved en

[Ministeren for offentlige arbejder]

forestående revision, var, at det fandtes nødvendigt med en klargørelse, for at personalet såvel ved indcheckningen som på flyet skulle have en praktisk mulighed for at fastslå, om en person var fysisk handicappet.

Endvidere tiltrådte ministeriet, at luftfartsdirektoratet ved sin godkendelse af forskrifter af den omhandlede art anlagde det kriterium, at et fly med et vist antal handicappede skulle kunne evakueres lige så hurtigt som et fly med passagerer i en »normal« sammensætning. For Sterlings Caravelle-fly er det godkendt, at der på almindelige flyvninger kan medbringes 4 fysisk handicappede personer, mens der på selskabets Boeing 727 kan medføres 8. På specialflyvninger, dvs. flyvninger med kun handicappede passagerer og disses ledsagere, er tallet for de to flytyper henholdsvis 16 og 32; til gengæld er det foreskrevet, at der skal medfølge et vist antal bærere og ekstra kabinebesætningsmedlemmer.

For så vidt angår de handicappedes ønske om lempeligere regler for transport af handicappede, bemærkes, at spørgsmålet om transport af handicappede er genstand for nordiske overvejelser, idet det for nogen tid siden er bragt op i Nordisk Embedsmandskomité for Transportspørgsmål. For flyrejsers vedkommende har de skandinaviske luftfartsdirektoraters OPS-udvalg nedsat en ad hoc-arbejdsgruppe, der forbereder et forslag til nye bestemmelser for handicappedes transport med fly.

Ved et møde i Stockholm den 12.-14. september 1977 blev et forslag til danske bestemmelser, som efter beslutning i OPS-udvalget skulle danne grundlag for tilsvarende norske og svenske bestemmelser, behandlet, efter at det først havde været forelagt de berørte organisationer til udtalelse. Handicaporganisationerne ønskede principielt ingen form for regulering, hvorimod pilot- og kabinebesætningsorganisationer mente, at forslaget var alt for liberalt.

Arbejdsgruppen skal herefter forsøge at forene de diametralt modsatte synspunkter og afholder et møde med handicaporganisationerne omkring midten af november 1977, hvor man vil søge at tage stilling til en ændret udformning af forslaget.

Til *ministeren for kulturelle anliggender* (20/10 77) af:

Thorndahl (FP):

»I anledning af retssagen mod Mogens Glistrup bedes ministeren oplyse det timeantal, der dels i radio, dels i tv er blevet anvendt til at referere anklageren og til at referere forsvarerne i sagen.«

(Spm. nr. 72).

Begrundelse.

Sagen mod Mogens Glistrup omtales ofte som værende rejst af politiske grunde, og befolkningen står stærkt delt i dette spørgsmål. Det fremgår eksempelvis af en Observaundersøgelse, offentliggjort i Morgenavisen Jyllands-Posten den 18. august 1974, at 44 pct. af befolkningen mener, at retssagen mod Mogens Glistrup er udtryk for politisk forfølgelse, mens andre 44 pct. mener, at retssagen udelukkende er retligt begrundet.

Da radio og tv er offentlige monopolforetagender, der efter deres forudsætninger skal være politisk neutrale og alsidige, og da det er almindelig dansk retspraksis, at anklager og forsvarer skal have lige muligheder, vil oplysninger om det timeantal, som radio og tv har brugt til dels at referere anklagemyndigheden og dels at referere forsvarerne, være et objektivt udtryk for, om sagen, som den er behandlet og refereret af det offentlige, kan betragtes som en politisk sag.

Disse oplysninger vil kunne medvirke til at undgå mytedannelser i den ene eller anden retning.

Spørgeren skal endelig understrege, at han alene er interesseret i de faktiske tal.

Besvarelse (1/11 77):

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Spørgsmålet har været forelagt Danmarks radio, som oplyser, at man i overensstemmelse med radiorådets vedtagelse af 18. januar 1972 opbevarer alle radioudsendelser og lyd-siden af alle fjernsynsudsendinger i 6 måneder efter udsendingen for at give den, som føler sig krænket i en udsending, mulighed for ved udlevering af en lydbåndkopi at overveje sin stilling til det passerede.

Danmarks radio er ikke i stand til at foretage en opgørelse af det timetal, der i radio og tv er blevet anvendt til at referere hen-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

holdsvis anklager og forsvarer under retssagen.

Til *justitsministeren* (20/10 77) af:

Jørgen Junior (FP):

»Hvilke personer er det, der stadig væk eftersøges af det danske politi, anklaget ifølge lov nr. 259 af 1. juni 1945?«

(Spm. nr. 73).

Begrundelse.

Ifølge ministerens svar til mig i folketingets spørgetid den 19. oktober 1977 eftersøges stadig væk ganske få personer, der ifølge ministeren anklages for grove forbrydelser, begået under 2. verdenskrig.

Da det må være en menneskeret for mulige eftersøgte at vide, om de er med på listen eller ej, bedes ministeren oplyse navnene på de eftersøgte, således som ministeren fra tasterstolen til mit tillægsspørgsmål gav tilsagn om at ville gøre.

Jeg finder det rigtigst, at disse oplysninger gives til offentligheden, således at de, der ikke er med på listen, ved, at de trygt kan bevæge sig frit, også i deres fædreland.

Besvarelse (27/10 77):

Justitsministeren (Erling Jensen):

Som anført i spørgsmålets begrundelse oplyste jeg i folketingets spørgetid den 19. oktober 1977, at der stadig i rigsregistraturen er efterlyst et lille antal personer som sigtet for grove forbrydelser begået i besættelsestiden. Jeg gav samtidig udtryk for, at det vil være op til anklagemyndigheden at tage stilling til, hvorvidt der skal gennemføres straffesager mod de pågældende, dersom disse – mod forventning – skulle dukke op her i landet.

Jeg kan videre oplyse, at justitsministeriet tidligere i anledning af en konkret forespørgsel har indtaget det standpunkt, at der ikke burde ske en offentliggørelse af disse efterlyste personers navne.

Det er min opfattelse, at det fortsat ikke er rimeligt at give offentligheden oplysninger om de pågældende personers navne.

Til *forsvarsministeren* (20/10 77) af:

Thorndahl (FP):

»Kan ministeren bekræfte, at man ved besættelse af stillingen som kommitteret for hjemmevernet vil vælge den bedst kvalificerede af ansøgerne?«

(Spm. nr. 74).

Begrundelse.

I ministerens svar på spørgsmål nr. 44 oplyser ministeren, at alle ansøgninger vil blive nøje gennemgået og vurderet med henblik på en snarlig genbesættelse af stillingen med en velkvalificeret person.

Det forekommer umiddelbart at være et for lavt ambitionsniveau, ministeren her har anlagt. Både af hensyn til hjemmevernet og af hensyn til ansøgerne må det da være naturligt at besætte stillingen med den bedst kvalificerede.

Det må derfor være rimeligt at bede ministeren bekræfte, at stillingen som kommitteret for hjemmevernet vil blive besat med den sagligt bedst kvalificerede af ansøgerne.

Besvarelse (26/10 77):

Forsvarsministeren (Søgaard):

Til dette spørgsmål kan jeg kun svare ja!

Til *undervisningsministeren* (21/10 77) af:

Aage Frandsen (SF):

»Kan ministeren oplyse, hvilke planer der findes i undervisningsministeriet med hensyn til studenterkursernes fremtid?«

(Spm. nr. 76).

Begrundelse

Der har i de senere år været en klart vigende tilgang i ansøgerantallet til landets studenterkurser. Hvis denne vigende tilgang fortsætter, kan man forudse, at de må ske indskrænkninger med ledig kapacitet og afskedigelser til følge.

Derfor må det være naturligt, at der gives mulighed for anden form for undervisning på studenterkurserne, f. eks. ved etablering af undervisning til HF-eksamen. Den form for undervisning findes i dag kun på studenterskuset i Høng.

Begrundelsen herfor er bl. a.:

1) Der findes bygningskapacitet på de eksisterende studenterkurser, hvis den vigende tilgang fortsætter.

[Aage Frandsen]

- 2) Der findes undervisningsmateriale, som også bliver ledigt.
- 3) Der findes lærere, der er ansatte på kurserne, og som eventuelt vil blive afskediget, hvis indskrænkningerne bliver en realitet.
- 4) De pågældende lærere har erfaring i voksenundervisning på det undervisningstrin, der svarer til 16-19-åriges uddannelse, dvs. undervisning til studenter- og HF-eksamen.

Besvarelse (28/10 77):

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Efter at gymnasieloven blev ændret i foråret, er der arbejdet med konsekvensændringer af de tilsluttende bekendtgørelser. Den mest omfattende ændring vedrører bekendtgørelsen om optagelse i 1. gymnasieklasse. Et bekendtgørelsesudkast er i øjeblikket til høring hos de forskellige organisationer, og jeg påregner, at bekendtgørelsen kan udstedes i november måned. Efter arbejdet med den kommer justeringen af bekendtgørelsen om studenterkursus og om studentereksamen for privatister. Det er naturligvis min hensigt fortsat at opretholde den normale mulighed for to-årige studenterkursus, men jeg agter også at overveje andre muligheder for undervisning på de institutioner, der hidtil kun har forberedt til studentereksamen på kursusvilkår.

Det er korrekt, at der er sket en markant tilbagegang i antallet af ansøgere til studenterkurserne. Mens antallet af elever i 1. kursusklasse i skoleåret 1971-72 var 2.865 (og det var det hidtil største tal), er antallet i skoleåret 1977-78 kun 1.638. Der synes imidlertid at være ved at indtræde en stabilisering, idet antallet kun er ganske lidt mindre end sidste år. Årsagen til den markante tilbagegang må nok først og fremmest søges i, at flere og flere af dem, der som voksne ønsker at vende tilbage til uddannelsessystemet, foretrækker at gøre dette gennem enkeltfags HF-kurserne, hvor der er mulighed for at tilpasse uddannelsesetidens længde til det, der er realistisk for den enkelte. Det kan heller ikke undre, at den markante stigning i antallet af unge, der får uddannelse i 10.-12. uddannelsesår direkte i fortsættelse af folkeskolen, medvirker til en begrænsning af ansøgerantallet til kurserne.

Adgangsbetingelserne til studenterkursernes kursusklasser efter den nye folkeskolelov og den nye gymnasielov må være 10 års forudgående uddannelse, der opfylder de betingelser, der stilles i gymnasieloven af faglig art for adgang til 1. gymnasieklasse (bortset fra latin for nysproglige, hvor studenterkurserne altid har begyndt fra bunden) suppleret med en rimelig aldergrænse, der forhindrer, at kurserne bliver en genvej i uddannelsessystemet.

I begrundelsen for spørgsmålet interesserer spørgeren sig meget for muligheden af at indføre kursus til højere forberedelseseksamen på studenterkurserne. Jeg ser med megen sympati på dette forslag, men der er alvorlige problemer forbundet med det. Et HF-kursus må nødvendigvis kunne tilbyde undervisning i fagene musik, formning og idræt, og det er studenterkurserne normalt ikke i stand til, hvorfor en HF-undervisning på disse kurser nødvendigvis enten betydelige investeringer eller en for de studerende u hensigtsmæssig ordning med lån af lokaler på andre skoler. Uagtet denne vanskelighed har jeg været interesseret i at tilbyde aftenundervisning til HF på studenterkursus i Århus og Odense, men jeg har måttet konstatere, at tilmeldingen af kursister har været så begrænset, at der ikke var økonomisk mulighed for at etablere kurserne. Jeg vil imidlertid fortsat interessere mig for denne mulighed.

Jeg finder det dog langt mere frugtbart, hvis det kunne lykkes i samarbejde med amtsrådene at få arrangeret enkeltfags HF-undervisning på studenterkurserne, idet der dér er et frugtbart miljø, hvor studenterkursister og enkeltfagskursister begge kunne give hinanden værdifuld inspiration.

Til undervisningsministeren (21/10 77) af:

Aage Frandsen (SF):

»Hvilke foranstaltninger vil ministeren træffe for at sikre, at skolevæsenets embedsmænd ikke ved ansættelsen af lærere stiller spørgsmål med henblik på at udskille de politisk og religiøst yderliggående?«

(Spm. nr. 77).

Begrundelse.

Som det fremgår af lederen i bladet Folkeskolen nr. 42 (der udkom den 20. oktober i

[Aage Frandsen]

år, og som er Danmarks Lærerforenings medlemsblad), kan der tilsyneladende være grund til at være på vagt over for visse embedsmænds fremgangsmåde. Tilsyneladende er der ifølge lederen risiko for, at der sker en udskillelse, der bygger på religiøse og politiske kriterier.

Det må også være yderst betænkeligt, at Silkeborg kommune ikke tager det spørgsmål op, som ifølge lederen i Folkeskolen er rejst af Danmarks Lærerforening.

På denne baggrund må det være rimeligt, at ministeren præciserer, at det ikke kan være skolevæsenets embedsmænds opgave at frasortere personer, man opfatter som politisk eller religiøst yderliggående.

Derved ville de folkevalgte organers beføjelser nemlig blive indskrænket, og ansættelserne ville let komme til at ske efter usaglige kriterier.

Besvarelse (27/10 77):

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Indledningsvis vil jeg gerne bemærke, at den konkrete sag fra Silkeborg ikke er forelagt for ministeriet, men alene er mig bekendt fra artiklen i bladet Folkeskolen. Jeg kan derfor ikke udtale mig om denne sag.

Om spørgsmålet i almindelighed vil jeg gerne udtale, at det ifølge skolestyrelsesloven er kommunalbestyrelsen, der efter indstilling fra skolekommissionen ansætter lærere i folkeskolen.

Forinden skolekommissionen afgiver sin indstilling, indkalder den ofte ansøgerne til en samtale. Formålet med samtalen er at finde frem til de af ansøgerne, som ud fra faglige og pædagogiske hensyn må anses for at være bedst egnede til stillingen, og som må antages at være i besiddelse af evnen til at etablere et godt samarbejde med kolleger, overordnede myndigheder og forældre. Det må under samtalen være berettiget at stille ansøgerne spørgsmål til belysning af, om de opfylder disse forudsætninger, hvorimod det må være udelukket at stille spørgsmål om deres politiske eller religiøse indstilling.

Jeg skal understrege, at hvor det af praktiske grunde f. eks. i store kommuner måtte være overladt til skoleadministrationen at tale med ansøgerne, har administrationens embedsmænd naturligvis ikke friere hænder end skolekommissionen.

Det er mit indtryk, at disse retningslinier følges af de kommunale myndigheder og der således ikke er grund til at træffe særlige foranstaltninger.

Til udenrigsministeren (21/10 77) af:

Glensgård (FP):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om de amerikanske myndigheders importrestriktioner over for danske forædlede landbrugsvarer – herunder småkager – og kan ministeren bekræfte forlydendet om, at restriktionerne vil få form af en importtold på 30 pct.?«

(Spm. nr. 80).

Begrundelse.

Det er spørgeren bekendt, at ministeren under sit ophold i USA af de amerikanske myndigheder blev orienteret om, at der vil blive indført importrestriktioner over for danske forædlede landbrugsvarer.

Da det for mange danske virksomheder er af stor betydning, om sådanne importreguleringer bliver indført, er det afgørende på et så tidligt tidspunkt som muligt at få eventuelle oplysninger frem.

Spørgeren håber, at ministeren i sit svar også vil redegøre for, hvad regeringen agter at gøre for at undgå amerikanske importreguleringer.

Besvarelse (1/11 77):

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Størstedelen af USAs import af landbrugsvarer er normalt kun genstand for regulering i form af told. For en række landbrugsprodukter, herunder smør og ost, opretholdes der dog tillige en mængdemæssig regulering. For osts vedkommende eksisterer der et kompliceret reguleringssystem, ifølge hvilket der pålægges nogle ostesorter kvantitative restriktioner og andre importrestriktioner kombineret med tærskelprisordninger.

Importerede varer, til hvis fremstilling eller eksport der ydes støtte, kan pålægges ud-ligningsafgifter af samme størrelse som den ydede støtte – uanset om støtten hidrører fra offentlige eller private kilder. Den amerikanske administration kan dog undlade at pålægge ud-ligningsafgifter for så vidt: 1) der er

[Udenrigsministeren]

taget skridt til en væsentlig reduktion af de skadelige virkninger på det amerikanske erhvervsliv af den ydede støtte, 2) der er udsigt til afslutning af internationale aftaler til nedbringelse af handelshindringer og forvridding af handelen, og (3) pålæggelsen af udligningsafgifter vil bringe indgåelsen af sådanne aftaler i fare. Disse bestemmelser har f. eks. været bragt i anvendelse til at hindre indførelsen af udligningsafgifter på importen af dåseskinker fra Fællesskabet, herunder Danmark.

Der verserer for tiden en udligningsafgifts-sag mod eksporten af danske smørbagte småkager til USA. Sagen blev rejst i USA i februar 1977 under henvisning til, at de danske eksportører fra EF modtog støtte enten i form af eksportrestitutioner eller ved adgang til billigt indkøb af smør fra interventionslagrene.

Det amerikanske finansministerium har i slutningen af juni truffet en foreløbig afgørelse i sagen, hvorefter det anses for godtgjort, at der ydes eksportstøtte til den danske eksport, og at der i henhold til den amerikanske lovgivning derfor vil kunne pålægges udligningsafgifter af en størrelse svarende til den ydede eksportstøtte. Den danske eksport har en værdi af 35 mill. kroner årligt, og EF-støtten udgør 20-30 pct. af cif-prisen New York.

Importen af småkager påfører ikke det amerikanske erhvervsliv skade. Endvidere deltager USA og EF i de stedfindende multilaterale handelsforhandlinger i GATT, den såkaldte Tokyo-runde, der som målsætning har en yderligere udvidelse af verdenshandelen. Fra dansk side finder man derfor, at betingelserne for at undlade at pålægge udligningsafgifter er opfyldt.

Man har anmodet EF-kommissionen om at tage sagen – der henhører under EFs fælles handelspolitik – op med de amerikanske myndigheder med henblik på at opnå, at den danske eksport fritages for udligningsafgifter. Sideløbende med danske bestræbelser har Kommissionen optaget forhandlinger med de amerikanske myndigheder. Disse forhandlinger er endnu ikke afsluttet. En endelig afgørelse i sagen skal træffes inden den 28. december 1977, men den amerikanske administration synes indstillet på at nå til en snarlig afklaring.

Til *undervisningsministeren* (21/10 77) af:

Halvgaard (FP):

»Anser ministeren det ikke for naturligt og rimeligt, at såvel en folkeskoles ansættelsesmyndigheder som en skoles forældrekreds har krav på og mulighed for at kunne indhente oplysninger af enhver art om en ansøger til et lærerembede, før vedkommende ansættes som underviser af deres børn?«

(Spm. nr. 83).

Besvarelse (27/10 77):

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Først vil jeg gerne fastslå, at i henhold til skolestyrelsesloven ansættes lærere i folkeskolen af kommunalbestyrelsen efter indstilling fra skolekommissionen. En skoles forældrekreds har ikke som sådan nogen kompetence i ansættelsessager. Derimod skal skolenævnet, hvori forældrene er repræsenteret, udtale sig om visse ansøgninger, nemlig ansøgninger om stillinger som skoleleder og viceskoleinspektør og om ansøgninger, hvor en lærer ønsker at gøre tjeneste ved en bestemt skole.

Som jeg også nævner i mit svar på det af hr. Aage Frandsen samtidig stillede spørgsmål, indkalder skolekommissionen – forinden den afgiver sin indstilling – ofte ansøgerne til en samtale. Formålet med denne samtale er at finde frem til de af ansøgerne, som ud fra faglige og pædagogiske hensyn må anses for at være de bedst egnede til stillingen, og som må antages at være i besiddelse af evnen til at etablere et godt samarbejde med kolleger, overordnede myndigheder og forældre. Det må være berettiget at stille ansøgerne spørgsmål til belysning af, om de opfylder disse forudsætninger, hvorimod det er udelukket at stille spørgsmål om deres politiske og religiøse tilhørsforhold.

Til *ministeren for Grønland* (25/10 77) af:

Maisted (FP):

»Vil ministeren be- eller afkræfte følgende påstand, dansk tv fremførte i en udsendelse om Grønland fredag den 21. oktober 1977: I Sisimiut sank en bornholmsk fiskekutter, og den smule olie, der var i tanken, var årsag til, at sælerne forsvandt fra området?«

(Spm. nr. 84).

Besvarelse (31/10 77):

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Af Grønlandsposten for den 26. maj 1977 fremgår, at trawleren Villia Basse (677 brutotons) medio maj sank ved kajen i Holsteinsborg (Sisimiut) under arbejdet med udbedring af skader i stævnen. Der er ikke til ministeriet for Grønland, landshøvdingen over Grønland eller Den kgl. grønlandske Handel indgået en officiel meddelelse om hændelsen, men KGH har, efter at der forelå forlydender om olieudslip fra trawlerens tank og deraf følgende forurening af havnebassinet, anmodet handelschefen om at indberette, såfremt uheldet fik konsekvenser for indhandlingen og produktionen. KGH har ikke modtaget indberetninger om sådanne konsekvenser, og der er ikke konstateret nedgang i rejseindhandlingen.

I Grønlandsposten, nr. 24 af 23. juni 1977, findes en artikel, hvoraf fremgår, at olie fra den sunkne trawler ifølge oplysninger fra fiskere påvirker fiskeri og fangstmulighederne ved Holsteinsborg. Det skulle især dreje sig om nedsat fangst af sæler og nedsat forekomst af stenbider. Foranlediget af denne artikel anmodede Grønlands fiskeriundersøgelser den biolog, der opholdt sig i Holsteinsborg, om at undersøge sagen, men biologen så sig under hensyn til, at der var forløbet ca. 1½ måned fra olieudslippet, ikke i stand til at efterprøve konsekvenserne. Man må formode, at det kraftige tidevand ret hurtigt har udskyllet olien i havet, hvor den er blevet fortyndet. Om konsekvenserne for sælfangsten og stenbiderforekomsten oplyser Grønlands fiskeriundersøgelser, at der i maj/juni er en naturlig nedgang i forekomsten af sæler, ligesom sæsonen for stenbiderfiskeri slutter på dette tidspunkt. Hvorvidt der på grund af olieudslippet har været nedgang i fangsten af sæler og stenbidere, er det ikke muligt på det foreliggende grundlag at udtale sig om, idet stenbidere kun fiskes til privat forbrug og privat salg, medens sælerne indhandles til en privat fabrik. Der kan, såfremt det ønskes, gennem handelschefen i Holsteinsborg foretages en mere grundig undersøgelse af uheldets indflydelse på fangsten af sæler og stenbidere, men jeg tvivler om, at man så længe efter vil få noget ud af

en sådan temmelig tidkrævende undersøgelse.

Til *finansministeren* (21/10 77) af:

Poulsgaard (FP):

»Ministeren bedes oplyse, hvordan sammensætningen af det udvalg, der skal undersøge det offentlige kantinedrift og de bevillingsmæssige problemer herved, vil blive fastlagt.«

(Spm. nr. 91).

Begrundelse.

Der henvises til finansministerens svar på mit spørgsmål nr. 45 (13. oktober 1977). Her oplyser ministeren, at der er taget initiativ til nedsættelse af et udvalg under finansministeriet vedrørende de generelle retningslinier for kantinedrift og om de bevillingsmæssige problemer herved.

I svaret angiver ministeren nogle tal fra en undersøgelse af kantinedriften ved universiteterne og de højere læreanstalter. Det, spørgeren efterlyser, er et samlet tal for underskudet på det offentlige kantinevirksomhed.

Spørgeren finder det afgørende, at der i det udvalg, der skal nedsættes, og som forventelig vil nå frem til en nærmere besvarelse af mit oprindelige spørgsmål, som ministeren selv udtrykker det, bliver plads til personer, der er kritisk indstillede over for de store beløb, som anvendes til offentlig kantinedrift.

På den baggrund er det nødvendigt, at en fremskridtsmand bliver medlem af et sådant udvalg.

Besvarelse (2/11 77):

Finansministeren (Heinesen):

Som anført i mit svar af 21. oktober på spørgsmål nr. 45 vil udvalget vedrørende statens kantinedrift blive nedsat under finansministeriet, administrationsdepartementet, der hermed varetager formandskabet og sekretariatsarbejdet for udvalget. Med henblik på at sikre en alsidig belysning af sagen vil endvidere nogle af de større ministerier blive repræsenteret i udvalget.

Finansministeriet anser sig i denne forbindelse fuldt ud i stand til at sikre, at den fornødne kritiske indstilling indgår i udvalgsarbejdet, og jeg deler derfor ikke spørgerens

[Finansministeren]

opfattelse af, at det skulle være nødvendigt at inddrage et medlem af fremskridtspartiet i dette arbejde. Også af mere principielle grunde anser jeg det for urigtigt i en sag af denne karakter at tilføre udvalget en parlamentarisk repræsentation.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks erhvervsfond.

(Lovforslag nr. L 41. Fremsat 14/10 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Det er mit partis opfattelse, at vi i folketinget bør bestræbe os på at støtte dansk eksport mest muligt, ikke alene ud fra valutamæssige hensyn, men også ud fra beskæftigelsesmæssige hensyn. Den stigende eksport af boliger og byggekomponenter samt danske virksomheders projekterings-, bygge- og anlægsarbejder i udlandet vil på naturlig måde kræve en udvidelse af eksportkreditrådet med et medlem, der har kendskab til byggesektorens forhold. Jeg kan derfor fra mit partis side give vores fulde støtte, idet vi finder, at det er en naturlig ting at lade boligministeren indtræde i dette råd.

Nauerby (FP):

Fremskridtspartiet er principielt imod støtteordninger til erhvervslivet. Det er vor opfattelse, at erhvervene sammen med banker og sparekasser bedst kan klare disse opgaver, også dem, der begrunder denne ændring af loven om Danmarks erhvervsfond. Vi ønsker ikke, at samfundet og dermed skatteyderne skal stå med den risiko, der er ved at yde kaution og garanti for lån. Det gælder ikke alene de garantier, som erhvervsfonden formidler, men alle de forskellige støtteordninger og garantiordninger, som staten de sidste år er gået ind i.

Hvorfor er det blevet nødvendigt med disse subsidieordninger? Jo, det er, fordi Danmarks erhvervsliv bliver bebyrdet med mange restriktioner og øgede omkostninger til

indkomstskat og andre byrder. Det er sådan, når alt kommer til alt, at det er vor produktion, der skal betale de omkostninger, vi har her i landet, og der er faktisk kun produktionen til at betale gildet, så der er ingen grund til at lave disse støtteordninger. Det må være en bedre idé at prøve på at lette byrderne for erhvervslivet.

Jens Peter Jensen (V):

På venstres vegne kan jeg anbefale lovforslaget til gennemførelse. Jeg går ud fra, at forslaget har det formål, som det fremgår af bemærkningerne, at det skal fremme eksporten af dansk byggevirksomhed, og at man ikke risikerer, at der kommer en favorisering af bestemte typer eller firmaer ind i billedet. Vi kan altså anbefale forslaget.

Kjelgaard (KF):

Lovforslaget, der kun består af et enkelt ord, »boligministeriet«, og kun vedrører eksportkreditrådet, ser tilforladeligt ud og har vores sympati, ikke mindst hvis byggesektoren derved i endnu højere grad kan bidrage til vor eksport og dermed til en forbedring af betalingsbalancen. Jeg skal dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at vi fra tid til anden har mødt kritik af eksportkreditrådets virksomhed, så det er mit håb, at ændringen vil medføre en hurtigere og bedre ekspedition af sager vedrørende byggesektoren.

Ole Olsen (SF):

Jeg skal erklære mig helt enig med den socialdemokratiske ordfører og lige tilføje, at ikke helt uventet lykkedes det hr. Nauerby at tale om noget helt andet, end lovforslaget drejer sig om. Så lige yderligere: fremskridtspartiet synes at være totalt uvidende om, hvad der sker rundt om i verden, hvilken støtte der bliver givet andre steder, en støtte, som får den danske støtte til eksporten til at synes ganske ubetydelig.

Kaj Hansen (DKP):

DKP anbefaler forslaget til vedtagelse, også hvis det kan lade sig gennemføre uden udvalgsbehandling.

Bolvig (RV):

I modsætning til hr. Nauerby mener jeg, at eksportkreditrådets virksomhed er uhyre